

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
 Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
 „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

KARAIMŲTIKYBOS BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTAS

Bendrosios programos projektą rengė:
Dr. Karina Firkavičiūtė

Turinys

1. Karaimų tikybos paskirtis	3
2. Tikslas ir uždaviniai	3
2.1. Karaimų tikybos ugdymo tikslas.....	3
2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai	3
2.3. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo uždaviniai	3
3. Kompetencijų ugdymas dalyku.....	4
3.1. Pažinimo kompetencija	4
3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija.....	4
3.3. Kūrybiškumo kompetencija	4
3.4. Pilietiškumo kompetencija	4
3.5. Kultūrinė kompetencija.....	4
3.6. Komunikavimo kompetencija	4
3.7. Skaitmeninė kompetencija	4
4. Pasiekimų sritys	4
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas	4
B. Tikėjimo turinio pažinimas	5
C. Bendruomenė ir liturgija	5
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis	5
5. Pasiekimų raida	6
6. Mokymo(si) turinys.....	10
6.1. Mokymo(si) turinys. 1 klasė	10
6.1.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	10
6.1.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	10
6.1.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	10
6.1.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	10
6.2. Mokymo(si) turinys. 2 klasė	10
6.2.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	10
6.2.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	10
6.2.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	10
6.2.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	11
6.3. Mokymo(si) turinys. 3 klasė	11
6.3.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	11
6.3.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	11
6.3.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	11
6.3.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	11
6.4. Mokymo(si) turinys. 4 klasė	11
6.4.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	11
6.4.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	12
6.4.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	12
6.4.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	12

6.5. Mokymo(si) turinys. 5 klasė	12
6.5.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	12
6.5.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	12
6.5.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	12
6.5.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	12
6.6. Mokymo(si) turinys. 6 klasė	13
6.6.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	13
6.6.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	13
6.6.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	13
6.6.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	13
6.7. Mokymo(si) turinys. 7 klasė	13
6.7.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	13
6.7.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	13
6.7.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	13
6.7.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	13
6.8. Mokymo(si) turinys. 8 klasė	14
6.8.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	14
6.8.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	14
6.8.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	14
6.8.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	14
6.9. Mokymo(si) turinys. 9 klasė	14
6.9.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	14
6.9.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	14
6.9.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	14
6.9.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	15
6.10. Mokymo(si) turinys. 10 klasė	15
6.10.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	15
6.10.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	15
6.10.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	15
6.10.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	15
6.11. Mokymo(si) turinys. 11 klasė	15
6.11.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	15
6.11.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	15
6.11.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	16
6.12. Mokymo(si) turinys. 12 klasė	16
6.12.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.	16
6.12.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.	16
6.12.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.....	16
6.12.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.....	16
7. Pasiekimų vertinimas	16
7.1. Pasiekimų vertinimas pradiniame ugdyme	17
7.2. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ir viduriniame ugdyme	17
8. Pasiekimų lygių požymiai	18
8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės	18
8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės	20
8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės	22
8.4. Pasiekimų lygių požymiai. 7-8 klasės.....	24
8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės	27
8.6. Pasiekimų lygių požymiai. 11–12 klasės	29

1. Karaimų tikybos paskirtis

Karaimų tikyba šioje atnaujintoje programoje yra integrali dorinio ugdymo dalis. Jos bendroji paskirtis yra ugdyti mokinių kompetencijas pasitelkiant karaimų tikybos žinias, istorinį patyrimą, moralines nuostatas. Šioje ugdymo programoje atsižvelgiama į tai, kad karaimų tikybos pamokas lankys greičiausiai nedaug vaikų, ir tikėtina, kad mokinių grupės gali būti mišrios (t.y. karaimų ir ne karaimų tautybės mokiniai) ar įvairaus amžiaus. Tad paliekama galimybė mokytojui lanksčiai pritaikyti ugdymo turinį ir metodus, atsižvelgiant į konkrečią situaciją ar į mokinių poreikius. Programos kūrėjai numato ir dar vieną jos paskirtį – suteikti žinių apie karaimus ir jų tikyba kitų konfesijų ar kitų dalykų mokytojams, jei jie turėtų galimybę tas žinias integruoti į savo pamokas, siekdami mokiniams pristatyti šią įdomią Lietuvos kultūros dalį kaip daugiakultūrės Lietuvos dėmenį ar tolerancijos ugdymo pavyzdį.

Tradiciskai karaimų tikybos buvo mokoma(si) mokyklose, veikusiose prie kenesų, ir tik labai trumpą laiką tarpukariu jos buvo siejamos su formaliu bendruoju ugdymu. Tačiau dabarties Lietuvos Respublikos įstatymai užtikrina, kad tradicinių Lietuvoje pripažįstamų tikybų, šiuo atveju karaimų, lygiomis teisėmis gali būti mokoma bendrojo lavinimo mokyklose parengus ugdymo programą. Taigi užtikrinant lygias galimybes mokytis tikybos, tikimasi, kad karaimų tikėjimas bus perduodamas jaunosioms kartoms ir neišnyks globaliame pasaulyje.

Karaimų tikybos programa parengta remiantis XIX a. pab. - XX a. pradžios karaimų tikybos vadovėliais ir maldaknygėmis, kurie yra pagrindiniai patikimos informacijos ir žinių apie karaimų tikėjimą šaltiniai. Šiuolaikinė globalaus XXI amžiaus situacija kelia naujus reikalavimus tikybos ugdymui. Jos nebeįmanoma nagrinėti ir mokytis kaip atskiro, uždaro ir tik karaimiška tema apsiribojančio reiškimo. Visos religinės tiesos siejasi su bendru pasaulio supratimu, kurio pasaulietiškumas ir materialumas šiandienos gyvenime yra smarkiai išreikšti. Todėl svarbu, kad vaikai ir jaunuoliai teisingai suprastų religinį požiūrį, būtiną siekiant puoselėti moralę ir tradicijas, kad jis būtų perteikiamas mokinių neatbaidant, kad leistų pajusti tokio pasaulio supratimo pozityvias puses. Siekiant šio tikslo, religinių tiesų mokoma ir jos interpretuojamos bendrame kitų disciplinų kontekste, taikant tarpdalykines sąsajas.

2. Tikslas ir uždaviniai

2.1. Karaimų tikybos ugdymo tikslas

Sudaryti galimybes mokiniui per ugdymo turinį įgyti kompetencijų, padedančių visapusiškai supažindinti su karaimų tikėjimo dimensijomis, pažinti save ir pasaulį pagal karaimiškos religinės bei tautinės tapatybės dėmenis, ugdyti karaimų moralės normomis grindžiamas vertybines nuostatas. Mokiniai rengiami tolesniam gyvenimui kaip visaverčiai, kitoms kultūroms tolerantiški ir išprusę, kūrybingi, socialiai atsakingi piliečiai.

2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai

Siekdami karaimų tikybos ugdymo tikslo, mokiniai:

- pažįsta karaimų religijos unikalumą ir jo išraiškas;
- (jei kitataučiai) suvokia karaimo tapatybės dėmenis ar (jei karaimai) suvokia savo kaip karaimo tapatybę;
- ugdomi, pažįsta karaimų religiniu jausmu pagrįstas moralines nuostatas (sąžiningumas, teisingumas, pagarba kitam (ypač vyresniam));
- ugdomi, pažįsta pradinius gebėjimus suprasti ir atlikti religinius ritualus.

2.3. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo uždaviniai

Siekdami karaimų tikybos ugdymo tikslo, mokiniai:

- pažįsta karaimų religijos ir tautos istoriją,
- ugdomi, supranta karaimų moralines nuostatas (Dešimt Dievo įsakymų), puoselėja gebėjimą jomis vadovautis kasdieniame gyvenime;
- suvokia liturginių ritualų prasmę bei paskirtį, tvarką, puoselėja gebėjimus tinkamai juose dalyvauti;
- ugdomi asmeninį santykį su Dievu.

3. Kompetencijų ugdymas dalyku

3.1. Pažinimo kompetencija

Karaimų tikybos dalyku ugdoma pažinimo kompetencija per gebėjimą pažinti save ir pasaulį karaimų pasaulėžiūros akimis. Tai žinios apie karaimų tautą, istoriją, tikybos dogmas ir taisykles. Kritinis mąstymas ugdomas per moralinių nuostatų suvokimą ir savęs jų santykyje refleksiją, per įvairių istorinių teorijų analizę ir savos nuomonės formavimą.

3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Per karaimų tikybos dalyką mokiniai skatinami visapusiškai ir lanksčiai reflektuoti bei kūrybiškai taikyti ir turtinti/plėtoti asmenybėje slypinčius išteklius, tapti socialiai atsakingais šeimoje ir bendruomenėje, suvokti karaimiškų moralinių nuostatų esmę ir siekti jomis remiantis priimti sprendimus. Dalyko turinys organizuojamas taip, kad mokiniai galėtų ugdytis pagarbų elgesį su gamta bei suvokimą apie visos kūrinių integralumą.

3.3. Kūrybiškumo kompetencija

Karaimų tikybos pamokose ugdomi mokinių gebėjimai generuoti kūrybines idėjas esamos informacijos pagrindu, ieškoti sprendimų, vertinti ir lyginti teorines bei kūrybines įvairių menų idėjas, įkūnijančias tradicinę karaimų pasaulėžiūrą, tyrinėti laisvos kūrybinės išraiškos ir dogmų santykį.

3.4. Pilietiškumo kompetencija

Karaimų tikybos pamokose daugiau dėmesio tenka pilietinio tapatumo, gyvenimo bendruomenėje, pagarbos žmogaus teisėms ir laisvėms komponentams. Ugdoma, jog mokinys savo veiksmais prisidėtų prie darnios ekologinės aplinkos kūrimo, kartu suvokdamas, jos jis ir aplinka priklauso vienai neatsiejamai sistemai. Taip pat mokiniai skatinami suprasti kitokius galimus požiūrius į tuos pačius dalykus, reiškinius, į kitų religijų nuostatas, kitas tautas, demonstruoti empatiją ir toleranciją kitokiai nuomonei ir kitokiam požiūriui į gyvenimą. Motyvuojami suvokti ir išreikšti savo sąsajų su Lietuvos valstybe istoriją ir jų reikšmę.

3.5. Kultūrinė kompetencija

Karaimų tikybos programa ugdo kultūrinį karaimišką sąmoningumą, kuris grindžiamas žiniomis apie (savo) karaimų tautos ir kitų tautybę, tautų kultūros tradicijas. Pabrėžiama kultūrų ir tikėjimų įvairovė, ugdomas jų pažinimas ir supratimas, skatinantis toleranciją kitiems. Siekiama ugdyti plataus akiračio asmenybę, išmanančią karaimų kultūros šaknis, istoriją ir dabartį, gebantį deramai išreikšti savo kultūrinį sąmoningumą bei jį suvokti, įprasminti dabarties realijų ir kultūros reiškinių kontekste.

3.6. Komunikavimo kompetencija

Karaimų tikybos ugdymo programoje komunikavimo kompetencija ugdoma dviem kryptimis – tai, viena, gebėjimai suprasti žinias (asmenines patirtis) santykyje su Dievu, pastebėti, kad žinios ne būtinai yra tik apčiuopiamos, ir, antra, gebėjimai naudojantis įvairiomis priemonėmis perduoti įsisamonintas žinias.

3.7. Skaitmeninė kompetencija

Karaimų tikybos programoje skaitmeninė kompetencija ugdoma keliomis kryptimis – per gebėjimus naudotis informacijos, aiškinamosios literatūros, komentarų paieška skaitmeninėje terpėje, per gebėjimus pristatyti savo idėjas, sumanymus, įgyvendinti projektus pasitelkiant skaitmenines priemones, per gebėjimus generuoti idėjas apie skaitmeninių priemonių naudojimą kultivuojant tikėjimą bei per refleksiją iššūkių, kuriuos kelia visa ko skaitmenizavimas, juos analizuojant per pozityvias savybes santykyje su karaimų tikėjimu ir tikėjimo sfera apskritai.

4. Pasiekimų sritys

A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas

Mokiniai susipažįsta su Šventojo Rašto (ST) sandara, su jo turiniu. Supranta, kaip Šventojo rašto

pasakojimų turinys siejasi su religinėmis šventėmis, koks yra jų tarpusavio ryšys. Atskiras dėmesys kreipiamas dekalogui kaip ST teksto daliai, sudarančiai karaimų moralės kodekso šerdį.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- A1. Atpažįsta Šventojo Rašto (ST) sandarą.
- A2. Pažįsta metinių religinių švenčių siužetus.
- A3. Interpretuoja dekalogo sandarą ir prasmes.

B. Tikėjimo turinio pažinimas

Mokiniai susipažįsta su pagrindiniais tikėjimo turinio dėmenimis, su tuo kaip, per ką tikėjimas pasireiškia ir/ar gali būti išreikštas, suprastas. Ugdo Dievo suvokimą per tikėjimo prizmę.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- B1. Analizuoja karaimų tautos ir tikėjimo santykį.
- B2. Atpažįsta Dievo buvimą.
- B3. Suvokia save, kaip gebantį pažinti Dievą ir turėti santykį su juo.

C. Bendruomenė ir liturgija

Mokiniai susipažįsta su įvairiais ciklais, kurie apibrėžia karaimų liturgiją, su šių ciklų prasmėmis. Ugdo savo santykį su Dievu ir mėgina jį konstruoti per maldą. Susipažįsta su maldos namais, jų architektūra, ir sieja visa tai su tikėjimo tiesomis.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- C1. Suvokia liturgijos cikliškumą.
- C2. Per maldą bendrauja su Dievu.
- C3. Gerbia maldos namų šventumą .

D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis

Mokiniai ugdomi atsakomybės sampratą, jausmą pagal karaimų tikėjimo moralės normas, kurios reguliuoja santykius šeimoje ir bendruomenėje. Taip pat susipažįsta su egzistuojančiais kitais tikėjimais ir ugdomi pagarbą kitiems tikintiems. Tai suvokiama bendrame kontekste per kūrinių integralumo sampratą.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- D1. Tampa socialiai atsakingu šeimoje ir bendruomenėje.
- D2. Gerbia religijų įvairovę.
- D3. Suvokia kūrinių integralumą.

5. Pasiekimų raida

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės	11–12 klasės
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas						
A1. Atpažįsta Šventojo Rašto (ST) sandarą.	A1.3. Atpažįsta ST ir NT pasakojimus, jų esminius skirtumus, geba juos priskirti atitinkamoms konfesijoms, perpasakoti ar pavaizduoti.	A1.3. Kuria projektus, paaiškinančius ir pristatančius tris ST dalis.	A1.3. Interpretuoja ST turinį, pasirinktinai perpasakoja porą siužetų iš Penkiaknygės ir Pranašų knygų.	A1.3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, cituoja kelias psalmes ir Patarlių knygą, nagrinėja ST užrašymo istoriją per masoretų darbą.	A1.3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, cituoja kelias psalmes, Giesmių giesmę ir Ekleziastą, įvertina masoretų darbą karaimų tikėjimo istorinėje perspektyvoje.	A.1.3.1 Analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, pasirinktinai cituoja ST tekstus, konstruoja ST tekstu paremtą savo paties analitinį pasakojimą apie ST
A2. Pažįsta metinių religinių švenčių siužetus.	A2.3. Atpažįsta ir pristato (pavaizduoja) kulinarinius <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> simbolius, apibūdina, kurios švenčių dalys pažymimos namie ir kenesoje.	A2.3. Apibūdina karaimų religinį kalendorių ir jo sudarymo principą, pasakoja Biblinius <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> siužetus, jų pagrindu kuria nedidelius tekstus, įvardina krikščionių ir judėjų šventes panašiu metu	A2.3. Nagrinėja karaimų religinį kalendorių ir jo užduotą ST ištraukų skaitymo ciklą; pasakoja Biblinius <i>Alačych chydžy, Bošatlych kiuniu, Esteros šventės</i> siužetus.mis.	A2.3. Nagrinėja ir paaiškina penkių pagrindinių metų švenčių siužetus, apibūdina šeštadienį ir kasdieną per religinės šventės prizmę.	A2.3. Kelia klausimus siekdamas atrasti netiesiogines Biblijos tekstų ir pasakojimų prasmes.	A2.3. Paaiškina karaimų religinį kalendorių, kelia klausimus siekdamas atrasti paraleles tarp netiesioginių Biblijos tekstų ir pasakojimų prasmų ir savo gyvenimo.
A3. Interpretuoja dekalogo sandarą ir prasmes.	A3.3. Įvardina pagrindinius Dekalogo paliepiumus, pagal juos sudaro gerų ir blogų veiksmų sąrašą.	A3.3. Skaito ir interpretuoja pilną Dekalogo tekstą, analizuoja dvi įsakymų grupes ir jų atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus.	A3.3. Interpretuoja pilną Dekalogo tekstą, analizuoja dvi įsakymų grupes ir jų atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus, paaiškina Dekalogą kaip Dievo ir žmonijos sąjungą..	A3.3. Išskiria bruožus, kurie nusako Dekalogo vietą karaimų tikėjime, kelia klausimus apie jų vietą asmeninėje patirtyje.	A3.3. Analizuoja Dešimt Dievo įsakymų kaip pranešimus, atpažįsta tiesiogiai ir netiesiogiai išreikštas jų komunikacines intencijas.	A3.3. Analizuoja Dešimt Dievo įsakymų kaip pranešimus, randa ir lygina juos su modernios visuomenės transliuojamais pranešimais.

Pasiokimas	Pasiokimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės	11–12 klasės
B. Tikėjimo turinio pažinimas						
B1. Analizuoja karaimų tautos ir tikėjimo santykį.	B1.3. Apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje (stambiais štrichais) ir būdingiausius tautos bruožus.	B1.3. Apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje (pilnai), pristato karaimų tikybos sistemoje vartojamas kalbas ir jų savybes, atpasakoja Serajos Šapšalo ir Simono Firkovičiaus gyvenimo kelius.	B1.3. Analizuoja ir interpretuoja teorijas apie karaimų tikėjimo pradžią, tikėjimo nuostatas, diskutuoja apie Ananiaszo Zajaczkowskio veiklą ir darbus, apibūdina karaimų kaip etnokonfesinės grupės susiformavimą.	B1.3. Lygina etninį karaimą ir karaimą tikintįjį, aptaria Anano dogmą bei konservatyvumo apraiškas karaimų tikėjime, apibūdina Juzefo Lobanoso veiklą..	B1.3. Aptaria Lietuvos karaimų periodinės spaudos XIX-XX a. ypatybes, pristato iškilias karaimų kultūros asmenybes, paaiškina karaimų tikėjimo santykį su judaizmu ir islamu bei bendruomenės santykį su valstybe įvairiais istorijos tarpsniais.	B1.3. Aptaria ir paaiškina karaimų tikėjimo santykį su judaizmu ir islamu, pristato iškilias dabar gyvenančias karaimų asmenybes, apibūdina savo santykį su karaimų tautos ir tikėjimo istorija
B2. Atpažįsta Dievo buvimą.	B2.3. Apibūdina Dievo apraiškos formas ir Dievo pažinimo būdus.	B2.3. Atpasakoja pasaulio sukūrimo istoriją, lygina Dievo atpildo situacijas iš asmeninės patirties, diskutuoja apie nekūnišką Dievo prigimtį.	B2.3. Lygina ir analizuoja Dievo pykčio išraišką ST siužetuose, lygina Dievo atpildo situacijas iš asmeninės patirties, analizuoja žmogaus gyvybės ir mirties sampratą.	B2.3. Apibūdina Dievo savybes, kurių turi siekti žmogus, svarsto ir diskutuoja, kodėl žmogus atsakingas Dievui ir kaip atsiskleidžia požiūris į pomirtinį pasaulį.	B2.3. Paaiškina, kaip suprantama Mesijo sąvoka; interpretuoja garso ir muzikos vietą tikėjime..	B2.3. Apibūdina Dievo apraiškos formas pranašams (ypač Mozei), interpretuoja garso ir muzikos vietą tikėjime.
B3. Suvokia save, kaip gebantį pažinti Dievą ir turėti santykį su juo.	B3.3. Žino, kad pasaulis pažįstamas ne tik penkiais pojūčiais, bet ir tikėjimu. Suvokia ir pripažįsta savo unikalumą.	B3.3. Svarsto, kodėl žmonės tiki į Dievą. Nurodo ir kritiškai vertina netikėjimo priežastis.	B3.3. Paaiškina tikėjimą, kaip santykį tarp Dievo ir žmogaus, nurodo tikėjimo reikšmę savo gyvenime per asmeninio ritualo sukūrimą, paaiškina nuodėmės ir atgailos sąvokas.	B3.3. Prisimena Dievo meilės jam ženklus kaip atpildą, suvokia Dievo veikimą istoriniuose įvykiuose.	B3.3. Vertina ir lygina tikėjimo vaidmenį savo/žmogaus gyvenime santykyje su protu ir randa tikėjimo pavyzdžių.	B3.3. Palygina Dievo meilės jam ženklus, gautus anksčiau ir dabar, analizuoja juos per tikėjimo prizmę.
C. Bendruomenė ir liturgija						

Pasiiekimas	Pasiiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės	11–12 klasės
C1. Suvokia liturgijos cikliškumą.	C1.3. Pavaizduoja laiko kartojimąsi kalendoriuje, prisimena pirmąsias dvi kalendorines šventes.	C1.3. Atpažįsta mėnesio liturginį ciklą kalendoriuje per jaunatį ir liturgijos sąvoką.	C1.3. Paaiškina karaimų kalendoriaus sudarymo principus, lygina jį su grigališku kalendoriumi, analizuoja pasninką kaip kalendorinę progą.	C1.3. Tyrinėja savaitės bei dienos liturginius ciklus, paaiškina šeštadienio šventę.	C1.3. Analizuoja ir lygina metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginius ciklus, paaiškina, kaip supranta cikliškumą.	C1.3. Analizuoja metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginių ciklų svarbą, svarsto, kaip cikliškumo aspektai įtakoja jo gyvenimą.
C2. Per maldą bendrauja su Dievu.	C2.3. Įvardina maldos būdus, mokosi mintinai maldą „ <i>Atamyz ki kiokliardia</i> “ karaimų kalba.	C2.3. Lygina bei skiria asmeninę ir bendruomeninę maldas, apibūdina jų savybes ir laiką.	C2.3. Lygina ir paaiškina maldų dalis, tyrinėja (ir gieda) paraliturginę giesmę, apibūdina maldaknygių istoriją.	C2.3. Tyrinėja maldų dalis ir tekstus šeštadienio bei rytinėms ir vakarinėms pamaldoms; nagrinėja giedojimą pamaldose.	C2.3. Tyrinėja savo mintis maldoje, lygina maldų tekstus iš maldaknygių, pasidalina grupėje savo improvizuotos maldos patirtimi.	C2.3. Tyrinėja savo mintis asmeninėje ir bendruomeninėje maldoje, mokosi mintinai naujos (pasirinktos iš kelių) paraliturginės giesmės žodžius.
C3. Gerbia maldos namų šventumą.	C3.3. Apibūdina kenesą kaip šventovę, išvardina, kuriose valstybėse jos veikia, apsilanko veikiančioje kenesoje Lietuvoje.	C3.3. Paaiškina, kodėl kenesoje nustatytos atitinkamos elgesio taisyklės, jų mokosi, jas taiko apsilankant veikiančioje kenesoje Lietuvoje.	C3.3. Tyrinėja kenesos architektūrą ir dekorą, prisimena Felikso Maleckio darbus ir nuopelnus.	C3.3. Paaiškina, kaip kenesoje vyksta šeimos ritualai, apibūdina, kaip naudotis maldaknygėmis pamaldose.	C3.3. Lygina kenesos ir ne religinių erdvių skirtumus sukauptumo aspektu, pasidalina asmeninėmis refleksijomis apie dalyvavimą pamaldose.	C3.3. Paaiškina reikalavimą pamaldose vyrams ir moterims melstis atskirai, pasidalina refleksijomis apie kenesos šventumą ir potencialią galimybę joje rengti renginius, apie skaitmeninių priemonių panaudojimą kenesoje
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis						
D1. Tampa socialiai atsakingu šeimoje ir bendruomenėje.	D1.3. Dalinasi mintimis apie šeimos ir bendruomenės sampratą.	D1.3. Pasakoja apie savo šeimos narių tautinę, religinę patirtį ir tapatumą, vertina ir suvokia DDĮ nuostatas	D1.3. Vertina ir lygina tradicines vyro ir moters roles šeimoje su savo dabarties patirtimi, prisimena	D1.3. Analizuoja tradicines šeimos, bendruomenės vertybes, apibūdina, ką reiškia būti karaimu	D1.3. Tyrinėja veiklą bendruomenės labui, savo potencialią rolę joje, interpretuoja pavienių žmonių	D1.3. Tyrinėja savo galimą rolę bendruomenėje, norą bendruomenės labui ką nors nuveikti (ką?),

Pasiokimas	Pasiokimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės	11–12 klasės
		apie pagarbą vyresniems.	įdomius žmones iš savo šeimos, kuriais norėtų sekėti (paaiškina kodėl).	bei buvimo bendruomenėje svarbą.	veiklą, kuriant istoriją, modeliuoja tolesnę karaimų tautos raidą Lietuvoje.	modeliuoja konkrečių veiksmų poreikį siekiant išlaikyti karaimų bendruomenės Lietuvoje gyvavimą.
D2. Gerbia religijų įvairovę.	D2.3. Išvardina Dievo vardus/pavadinimus įvairiose religijose, atkreipia dėmesį į vieno Dievo tikėjimo sistemas.	D2.3. Pažįsta esminius kitų religijų (judaizmo, krikščionybės, islamo) bruožus, išskiria (savo) karaimo ypatybes.	D2.3. Atpažįsta didžiąsias pasaulio religijas (mono ir politeistines) ir išvardina jų raiškos bruožus.	D2.3. Išvardina ir palygina karaimų bendruomenės pasaulyje įvairiais istorijos tarpsniais.	D2.3. Svarsto apie tikėjimą šiais laikais, diskutuoja apie (savo) santykį su tikėjimo tradicija globaliame pasaulyje, analizuoja ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą.	D1.3. Analizuoja ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą, svarsto, kaip šis dialogas gali padėti išlaikyti karaimų tikėjimą.
D3. Suvokia kūrinijos integralumą	D3.3. Mokosi priimti save ir gamtą kaip Dievo kūrinijos dalį.	D3.3. Nusako karaimišką požiūrį į save, į aplinką, gamtą.	D3.3. Nusako, koks yra karaimų santykis su gamta, kokie yra to šaltiniai, savo veiksmais prisideda prie darnios ekologinės aplinkos kūrimo.	D3.3. Analizuoja ir vertina, kokie yra ir kokie gali būti veiksmai, siekiant išsaugoti karaimus kaip tautą ir kaip tikėjimą ir taikant ekologijos bei darnaus vystymosi priemones.	D3.3. Tyrinėja ir diskutuoja apie globalizacijos keliamas problemas, ieško sprendimo būdų, renkasi tarnavimo, ne viešpatavimo požiūrį.	D3.3. Tyrinėja ir diskutuoja apie globalizacijos bei skaitmenizavimo keliamus iššūkius, analizuoja jų pozityvias savybes santykyje su karaimų tikėjimu ir tikėjimu apskritai

6. Mokymo(si) turinys

6.1. Mokymo(si) turinys. 1 klasė

6.1.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.1.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Ugdomos kompetencijos pažinti Šv.Raštą kaip daugelio konfesijų pagrindą, supažindinama, kokios tai konfesijos, kaip, kokių būdu ir kodėl tas pats Šv.Raštas aktualus visiems; atkreipiamas dėmesys į tai, kad egzistuoja dvi Šv.Rašto dalys – Senasis ir Naujasis Testamentai. Religinį švenčių dalyje kalbama apie *Tymbyl chydžy* kulinarinius simbolius, apie tai, kaip ši šventė švenčiama, kuri jos dalis vyksta namie, o kuri – kenesoje. Pažįstamos pagrindinės Dekalogo tiesos ir per jas formuluojami paliepimai.

6.1.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.1.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Kalbama apie karaimų tautos istoriją Lietuvoje nuo XIV a. per 5 pagrindines istorines datas (karaimų atsikėlimas į Lietuvą, Magdeburgo teisių bendruomenei suteikimas, maras Lietuvoje, įstatymo, reguliuojančio teisinę karaimų religinės bendruomenės padėtį, paskelbimas, Vilniaus kenesos restauravimas ir atšventinimas). Susipažįstamas su Vytauto Didžiojo role karaimų istorijoje. Per tai ugdomas santykis su Lietuvos valstybe ir patriotinės nuostatos. Mokomasi suvokti, jog viskas aplink mane (daiktai, reiškiniai, kūriniai) yra Dievo apraiškos formos, keliami klausimai, kaip aš tai suvokiu? Kaip pažįstu Dievą? Ugdomas svarbus suvokimas, jog aš – Dievo kūrinys. Pabrėžiami skirtumai tarp žinojimo ir tikėjimo.

6.1.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.1.3.1. Pasirengimas liturgijai. Ugdomas suvokimas, jog šventės nėra atsitiktinis reikalas, o nustatomos pagal kalendorių ir jos kartojasi kasmet. Pabrėžiama, jog Tymbyl chydžy pirma metų ciklo šventė. Gilinamasi į maldos suvokimą, į būdus, kaip ji atliekama. Mokiniai supažindinami su kenesa, kuri karaimų kultūroje suvokiama ne vien kaip paprasti karaimų maldos namai, bet pirmiausia kaip šventovė, ir todėl pastatas yra skiriamas tik maldai. Paaškinamas kenesos pavadinimas.

6.1.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.1.4.1. Moralinės nuostatos. Per klausimus, kaip suprantu šeimą? kas man joje svarbu? Mokiniai ugdomi pratintis prie atsakomybės ir jos suvokimo. Ugdoma nuostata, jog tikėjimas – universalus dalykas. Nepaisant to, kad Dievas būna įvairiai vadinamas įvairiose tikybose (pateikiami pavyzdžiai), nuo to jo dieviškumas nemažėja. Dievas kūrėjas yra visos kūrinijos šaltinis, svarbu padėti mokiniui suvokti, kad aš, kaip žmogus žemėje, esu šios kūrinijos dalis, gyvenu gamtos apsuptyje ir ją saugau.

6.2. Mokymo(si) turinys. 2 klasė

6.2.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.2.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Ugdomos kompetencijos pažinti Senojo ir Naujojo Testamentų santykį, jų skirtumus. Religinį švenčių dalyje kalbama apie *Aftalar chydžy* kulinarinius simbolius, apie tai, kaip ši šventė švenčiama namie ir kenesoje. Ugdomas pagrindinių Dekalogo tiesų supratimas, iš Dekalogo ateinantys paliepimai pavaizduojami vizualiai (pvz. integruojant su dailės pamokom), mėginama per vaizdinius parodyti, kas pasak Dekalogo yra gerai ir kas yra blogai.

6.2.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.2.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Apibūdinama karaimų tauta, jos būdingiausi bruožai (gimtoji kalba, šeimos papročiai). Aptariama karaimų kitur pasaulyje geografija (kur ta tauta dar gyvena? Kokie bendruomenių skirtumai?). Ugdomas patriotinis santykis su Lietuvos valstybe. Mokomasi suvokti, jog viskas aplink mane (daiktai, reiškiniai, kūriniai) yra Dievo apraiškos formos, keliami klausimai, kaip aš tai suvokiu? Kaip pažįstu Dievą? Ugdomas svarbus suvokimas, jog aš – Dievo kūrinys. Pabrėžiami skirtumai tarp žinojimo ir tikėjimo.

6.2.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.2.3.1. Pasirengimas liturgijai. Ugdomas suvokimas, jog šventės nėra atsitiktinis reikalas, o nustatomos pagal kalendorių ir jos kartojasi kasmet, išsidėlioja laike pagal Bibliinius siužetus. Pabrėžiama, jog *Aftalar chydžy* yra antra kalendoriaus šventė. Supažindinama, kaip nusiteikti maldai,

mokomasi maldos *„Atamyz ki kiokliardia“* (siekinys – išmokti ją mintinai karaimiškai), ji pristatoma kaip asmeninė malda ir kaip pradedanti bei užbaigianti pamaldas. Pabrėžiamas maldos kokybės principas. Supažindinama su Lietuvoje, Ukrainoje, Rusijoje veikiančiomis kenesomis; numatomas apsilankymas Vilniaus ar Trakų kenesose arba pristatomas virtualus jų turas.

6.2.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.2.4.1. Moralinės nuostatos. Per klausimus, kaip suprantu bendruomenę (klasę, karaimų grupę)? Kas man tame svarbu? ir diskusijas jų tema, mokiniai ugdomi pratintis prie atsakomybės ir jos suvokimo. Analizuojamos sampratos vienas Dievas ir daug Dievų, bei faktas, jog egzistuoja įvairios sistemos/susitarimai/tikėjimai (kokius žinau?). Ugdomas suprantimas, kad visi esame skirtingi ir tame nėra nieko blogo. Ugdoma nuostata, jog tikėjimas – universalus dalykas. Nepaisant to, kad Dievas būna įvairiai vadinamas įvairiose tikybose (pateikiami pavyzdžiai), nuo to jo dieviškumas nemažėja. Dievas kūrėjas yra visos kūrinijos šaltinis, svarbu padėti mokiniui suvokti, kad aš, kaip žmogus žemėje, esu šios kūrinijos dalis, gyvenu gamtos apsuptyje ir ją saugau.

6.3. Mokymo(si) turinys. 3 klasė

6.3.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.3.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Supažindinama su trimis Senojo Testamento dalimis (išsiaiškinama, kokios jos, kas jas sudaro). Ugdomas supratimas apie karaimų religinio kalendoriaus formavimą per mėnulio jaunaties stebėjimą. Susipažįstama su *Tymbyl chydzy* šventės Bibliiniu siužetu. Analizuojamas santykis su krikščionių, judėjų šventėmis panašiu metu. Aptariami pilni Dešimties Dievo įsakymų tekstai.

6.3.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.3.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Plačiau supažindinama su karaimų tautos istorija Lietuvoje nuo XIV a., ugdomas patriotinis santykis su Lietuvos valstybe. Temų prasme dėmesys kreipiamas į XIX-XX a. Susipažįstama su Serajos Šapšalo (1873-1961) asmenybe. Aptariama Pasaulio sukūrimistorija - kaip ir kokios gyvos būtybės buvo sukurtos. Diskutuojama apie Dievo atpildą už mano teisingą elgesį (pateikiama pavyzdžių). Analizuojamos tikėjimo ir netikėjimo priežastys.

6.3.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.3.3.1. Pasirengimas liturgijai. Aptariama mėnulio jaunatis kaip kalendoriaus atskaitos taškas, kuris kas mėnesį pažymimas šventinėms pamaldom, tai sudaro mėnesio ciklą. Ugdomas suvokimas apie maldos pobūdį – asmeninė malda (vienumoje) ir bendruomeninė malda kenesoje (min 10 žmonių), skiriama daugiau dėmesio bendruomeninei maldao (aptiriamos pamaldos, bendra jų tridialė struktūra). Prisimenama kenesa kaip šventovė – supažindinama su taisyklėmis, kaip joje elgtis įeinant, būnant, išeinant (aprasma elgesys, nuostatos). Apsilankoma Vilniaus ar Trakų kenesose arba surengiamas virtualus turas.

6.3.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.3.4.1. Moralinės nuostatos. Mokiniai skatinami suvokti, aptarti ir pristatyti savo šeimos narių tautinę, religinę patirtį ir tapatumą. Ugdoma tolerancija įvairovei. Susipažįstama su kitomis religijomis (judaizmas, krikščionybė, islamas). Ugdoma tradicinė karaimiška nuostata, jog aš, sukurtas pagal Dievo pavidalą ir, kitaip nei gyvūnai, turėdamas man suteiktas protines ir dvasines galias, siekiu pažinti mane supantį pasaulį ir taip įgyti Jo savybių, kartu ir atsakomybės už gamtą.

6.4. Mokymo(si) turinys. 4 klasė

6.4.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.2.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Susipažįstama su trijų ST dalių skirtumais (siužetai, kalbos priemonės, tekstų struktūra, turinio pobūdis). Toliau nagrinėjamas karaimų religinis kalendorius, susipažįstama su *Aftalar chydzy* šventės bibliiniu siužetu. Analizuojamas santykis su krikščionių, judėjų šventėmis panašiu metu ugdamant tolerantišką požiūrį į kitus. Dirbama su pilnais Dešimties Dievo įsakymų

tekstais, analizuojamas jų suskirstymas į dvi dalis – santykis su Dievu ir santykis su kitais bei savimi. Mokomasi suorasti, kaip šis dalinimas pasireiškia.

6.4.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.4.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Aptariamos karaimų tikybos sistemoje vartojamos kalbos, jų santykis, dėmesys skiriamas pabrėžti, kuo svarbi Biblinė hebrajų kalba, kaip atsiranda šio teksto šventumas. Susipažįstama su Simono Firkovičiaus asmenybe ir veikla (1891-1982). Ugdomas suvokimas, jog Dievas yra, bet Jo negalima pavaizduoti, apčiuopti ir Jo vardas garsiai netaromas, aptariamas karaimų tikybos požiūris į tai. Analizuojama Dievo atpildo už mano gailestingumą samprata ir jos pavyzdžiai bei tikėjimo ir netikėjimo priežastys.

6.4.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.4.3.1. Pasirengimas liturgijai. Aptariama karaimų kalendoriaus sandara, mėnesių skaičius metuose, keliamųjų metų samprata. Analizuojama, kas yra liturgija. Susipažįstama su maldos pobūdžiu – galima asmeninė malda (vienumoje) ir bendruomeninė malda kenesoje (min 10 žmonių), dėmesys daugiau skiriamas asmeninei maldai, kuri gali būti skaitoma prieš ir po mokslų, valgio, prieš miegą ir kitomis progomis. Pristatoma kenesos kaip šventovės samprata karaimų tikyboje, supažindinama su elgesio kenesoje ypatybėmis, aptariama, kodėl vyrai ir moterys meldžiasi atskirai.

6.4.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.4.4.1. Moralinės nuostatos. Pristatomos Dekalogo nuostatos apie pagarbą vyresniems. Susipažįstama su kitomis religijomis (judaizmas, krikščionybė, islamas). Analizuojama samprata „aš esu karaimas“. Ugdoma tradicinė karaimiška nuostata, jog aš, sukurtas pagal Dievo pavidalą ir, kitaip nei gyvūnai, turėdamas man suteiktas protines ir dvasines galias, siekiu pažinti mane supantį pasaulį ir taip įgyti Jo savybių, kartu ir atsakomybės už gamtą.

6.5. Mokymo(si) turinys. 5 klasė

6.5.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.5.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Analizuojamas ST knygų turinys, skaitomi jų tekstai, perpasakojimas jų turinys, dėmesys skiriamas Penkiaknygei. Įtvirtinamas supratimas apie karaimų religinį kalendorių, kalbama apie ST ištraukų skaitymo ciklą. Religinių švenčių dalyje analizuojamas *Alačych chydžy* šventės siužetas. Skaitomas pilnas Dekalogo tekstas, ugdomas supratimas apie jų suskirstymą į dvi dalis – svarbu suvokti santykį su Dievu ir santykį su kitais bei savimi. Dekalogas pristatomas kaip Dievo ir žmonijos sąjunga.

6.5.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.5.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Aptariama karaimų tikėjimo pradžia (VIII a.), teorijos apie ankstesnius laikus. Pristatomos pagrindinės tikėjimo nuostatos (ir analogijos principas). Susipažįstama su Ananiaszo Zajączkowskio (1903-1970) asmenybe ir veikla. Ugdomas suvokimas apie Dievo pykčio išraišką ST, kartu ir apie Dievo atpildą už mano kantrybę (su pavyzdžiais iš asmeninės patirties). Apmąstomas santykis tarp Dievo ir žmogaus, aptariamos asmeninio religinio ritualo galimybės.

6.5.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.5.3.1. Pasirengimas liturgijai. Susipažinimas su karaimų kalendoriaus sudarymo principais, Kokizovų gimine, aptariamas ryšys su Grigališku kalendorium. Aptariamos maldų dalys – šlovinimas, dėkojimas, maldavimas/prašymas. Pristatomos paraliturginės giesmės (integracija su muzika). Susipažįstama su kenesa kaip šventove – analizuojama jos architektūra ir dekoras, daugiau gilinamasi į Trakų kenesos ypatybes.

6.5.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.5.4.1. Moralinės nuostatos. Tradicinio požiūrio pagrindu ugdomas supratimas apie vyro ir moters rolę šeimoje, ji išskleidžiama per papročius, per pavyzdžius iš karaimų poezijos. Susipažįstama su Didžiosiomis pasaulio religijomis (mono ir politeistinėmis), ugdoma tolerancija ir pakantumas kitokiems. Aptariama karaimų Kryme bendruomenė ir jos paveldas - kapinės „Balta tijmez“ bei per tai išreiškiamą karaimų santykį su medžiais (gamta).

6.6. Mokymo(si) turinys. 6 klasė

6.6.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.6.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. ST knygų turinys, tekstų skaitymas, perpasakojimas (dėmesys Pranašų knygoms); karaimų religinis kalendorius, *Bošatlych kiuniu*, *Esteros šventė*; Skaitomas pilnas Dekalogo tekstas, ugdomas supratimas apie jų suskirstymą į dvi dalis – svarbu suvokti santykį su Dievu ir santykį su kitais bei savimi. Dekalogas pristatomas kaip Dievo ir žmonijos sąjunga.

6.6.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.6.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Pristatomas karaimų kaip etnokonfesinės grupės susiformavimas, Chazarų kaganato istoriniai saitai su karaimais. Analizuojami karaimų šeimos papročiai (dėmesys – vestuvėms), aptariama žmogaus gyvybės ir mirties samprata, žmogaus sielos ir kūno santykis. Svarstomos nuodėmės ir atgailos sampratos, aptariamas prašymas atleisti (asmeninis ir bendruomeninis).

6.6.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.6.3.1. Pasirengimas liturgijai. Cikliškumo supratimas per pasninkus kaip kalendorines progas, aptariamas pasninkų ciklas per metus. Ugdomas maldų rūšių supratimas – šlovinimas, dėkojimas, maldavimas/prašymas. Analizuojamos paraliturginės giesmės (integracija su muzika), maldaknygės. Susipažįstama su Vilniaus kenesos istorija, su Felikso Maleckio (1854-1928) asmenybe ir veikla.

6.6.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.6.4.1. Moralinės nuostatos. Diskutuojama, kokių įdomių žmonių būta kiekvieno šeimoje, skatinama nusakyti, kuo iš savo giminių mokynys norėtų sekti ir kodėl. Susipažįstama su Didžiųjų pasaulio religijų raiška. Analizuojamas karaimų santykis su gamta, ateinantis iš tiurkiškų gentinių šaknų per religijos terminiją (Tengri), per karaimišką poeziją.

6.7. Mokymo(si) turinys. 7 klasė

6.7.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.7.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Ugdomas gebėjimas cituoti ST knygų turinį, šiame lygyje dėmesį skiriant psalmėms, tekstai analizuojami, interpretuojami. Pasitelkiami penkių pagrindinių metinių švenčių siužetai. Religinio kalendoriaus kontekste susipažįstama su šeštadieniu kaip religine švente. Permaštoma Dekalogo vieta karaimų tikėjime, kodėl ir kaip tai pasireiškia.

6.7.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.7.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Koncentruojamasi į etninio karaimo ir karaimo tikinčiojo sampratas, jų santykį, analizuojama sąvoka ‚mes‘ ST, ugdomas kultūrinis ir analitinis šios sąvokos supratimas santykyje su pačiu savimi. Susipažįstama su Juzefo Lobanoso (1878-1947) asmenybe ir veikla. Keliami klausimai ir diskutuojama temomis - kokias Dievo savybes turi įkūnyti žmogus? kodėl žmogus atsakingas Dievui? Dievo atpildas už meilę Jam ir už sekimą Jo priesakais. Suprantama sąvoka Dievas - istorijos Viešpats.

6.7.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.7.3.1. Pasirengimas liturgijai. Dėmesys skiriamas šeštadieniui kaip savaitės atskaitos taškui, tai savaitės ciklas. Mokomasi savaitės dienų pavadinimų karaimų kalba. Ugdomas supratimas apie maldų rūšis, ypač šeštadienio pamaldų kontekste, šių pamaldų laikas, būdingi tekstai, psalmių naudojimas. Susipažįstama su kenesa kaip šventove per šeimos apeigas (vaiko gimimas, vestuvės, laidotuvės).

6.7.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.7.4.1. Moralinės nuostatos. Ugdomos esminės šeimos vertybės, susipažįstama su jomis, analizuojama, ką reiškia jomis sekti, ką reiškia būti karaimu. Mokomasi apie karaimų bendruomenes pasaulyje (iki viduramžių). Svarstomi modernaus pasaulio iššūkiai, ypač darnaus vystymosi kontekste, pabrėžiama (ir analizuojama kodėl), kad karaimai, norėdami išsaugoti save kaip tautą ir savo tikėjimą, siekia eiti ekologijos ir darnaus vystymosi keliu.

6.8. Mokymo(si) turinys. 8 klasė

6.8.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.8.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Ugdomas gebėjimas skaityti ir cituoti ST knygų turinį, dėmesys skiriamas psalmėms, Patalių knygai. Tekstai analizuojami, interpretuojami. Susipažinama su ST užrašymo istorija. Susipažinama su masoretai ir jų veikla. Religinio kalendoriaus kontekste skaitomi ir interpretuojami penkių pagrindinių metinių švenčių siužetai. Ugdomas supratimas, kad ir kiekviena diena yra atitinkama religinės šventės proga. Skatinama suprasti, koks yra kiekvieno mokinio asmeninių nuostatų ir Dekalogo santykis.

6.8.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.8.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Susipažinama su karaimų tikėjimo kodifikatoriaus Anano dogma „Skaitykite patys ir nepasikliaukite autoritetais“. Mokomasi, koks yra tradicinis konservatyvus karaimų požiūris į ST tekstą, kaip ir kodėl griežtai laikomasi tradicijų. Atskirai analizuojama karaimų tikybos nuostata, pagal kurią į karaimų tikėjimą nepriimama. Mokomasi karaimų religijos požiūrio į pomirtinį pasaulį. Paskutinio teismo samprata, Dievo atpildas už meilę Jam ir už sekimą Jo priesakais. Suprantama sąvoka Dievas - istorijos Viešpats.

6.8.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.8.3.1. Pasirengimas liturgijai. Analizuojamas saulės patekėjimas ir nusileidimas kaip dienos ribiniai momentai (paaiškinama, kodėl ir iš kur toks supratimas yra). Suvokiamas dar vienas - dienos ciklas. Mokomasi maldų rūšių, rytinių ir vakarinių maldų (bendruomeninių ir asmeninių) kontekste. Mokomasi apie giedojimą pamaldose, integracija su muzikos dalyku. Lyginama su Grigališkojo choralo samprata liturgijoje. Kenesa analizuojama kaip šventovė per pamaldų eigą, per naudojimąsi maldaknygėmis.

6.8.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.8.4.1. Moralinės nuostatos. Siekiama suvokti, kuo svarbus, naudingas buvimas bendruomenėje? Aptiriamos tradicinės karaimų bendruomenės vertybės, pagalba silpniesiems. Susipažinama su karaimų bendruomenėmis pasaulyje (iki dabarties). Svarstomi modernaus pasaulio iššūkiai, ypač darnaus vystymosi kontekste, pabrėžiama (ir analizuojama kodėl), kad karaimai, norėdami išsaugoti save kaip tautą ir savo tikėjimą, siekia eiti ekologijos ir darnaus vystymosi keliu.

6.9. Mokymo(si) turinys. 9 klasė

6.9.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.9.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Susipažinama su ST knygų turiniu ir daugiasluksnėmis jo prasmėmis (dėmesys skiriamas psalmėms, Giesmių giesmei), toliau analizuojami ir interpretuojami ST tekstai. Susipažinama su masoretų darbu karaimų tikėjimo istorinėje perspektyvoje. Analizuojamos netiesioginės Biblijos tekstų prasmės. Skaitomi pilni Dekalogo tekstai kaip komunikuojantys pranešimai.

6.9.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.9.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Susipažinama su Lietuvos karaimų periodine spauda XIX-XX a. ir joje atspindėta karaimų istorija. Analizuojamas karaimų tikėjimo santykis su judaizmu, islamu, krikščionyste. Kalbama apie karaimų tikybos nuostatas apie Mesiją. Diskutuojama proto ir tikėjimo priešpastatymo klausimais bei apie tikėjimo reikšmingumą.

6.9.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.9.3.1. Pasirengimas liturgijai. Apžvelgiama religinių progų visuma per visus ciklus, svarstoma, ką man tai duoda, kaip aš pajaučiu cikliškumą. Reflektuojamas kokybės principas maldoje. Analizuojami maldaknygių tekstai – jie gali būti autoriai ar Biblijos citatos). Gilinama pažintis su paraliturginiu ir liturginiu giedojimu (integracija su muzikos dalyku). Ugdomas supratimas apie improvizuotą maldą. Apmąstoma kenesa kaip šventovė, suteikianti sukauptumo bendruomeninei maldai, reflektuojama asmeninė patirtis dalyvaujant pamaldose.

6.9.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.9.4.1. Moralinės nuostatos. Svarstoma, kas yra veikla bendruomenės labui, kaip pavieniai žmonės prisideda kuriant istoriją? Analizuojamas tikėjimas šiais laikais, žmogus, ieškantis Dievo. Diskutuojama, koks gali būti (yra) mano santykis su tikėjimo tradicija moderniam globaliam pasaulyje, aptariamoms bendražmogiškoms temoms (ne viešpatauti, o tarnauti, vienas pasaulis - viena žmonija).

6.10. Mokymo(si) turinys. 10 klasė

6.10.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.10.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Susipažįstama su ST knygų turiniu ir daugiasluoksnėmis jo prasmėmis (dėmesys skiriamas psalmėms, Ekleziastui), analizuojami ir interpretuojami pasirinkti tekstai. Toliau gilinamasi į masoretų darbo karaimų tikėjimo istorinėje perspektyvoje ypatybes. Analizuojamos netiesioginės Biblijos tekstų prasmės. Skaitomi pilni Dekalogo tekstai kaip skatinantys mąstyti, kelti klausimus (kokius? Kaip? Per ką?).

6.10.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.10.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Susipažįstama su iškilėmis karaimų asmenybėmis, poetais, dvasininkais, svarstomas karaimų bendruomenės santykis su valstybe (LDK, Rusija, Lenkija, Lietuva). Reflektuojamas garso ir muzikos santykis – kaip Dievo išraiškos forma? Diskutuojama proto ir tikėjimo priešpastatymo klausimais bei apie tikėjimo reikšmingumą.

6.10.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.10.3.1. Pasirengimas liturgijai. Apžvelgiama religinių progų visuma per visus ciklus, svarstoma, ką man tai duoda, kaip aš pajaučiu cikliškumą. Analizuojamas kokybės principas maldoje. Analizuojami maldaknygių tekstai – jie gali būti autoriniai ir Biblijos citatos. Tęsiama pažintis su paraliturginiu ir liturginiu giedojimu (integracija su muzikos dalyku, galima palyginimas su Grigališkuoju choralu). Svarstoma, kaip galėtų pasireikšti improvizuota malda. Apmąstoma kenesa kaip šventovė, suteikianti sukauptumo bendruomeninei maldai, reflektuojama asmeninė patirtis dalyvaujant pamaldose.

6.10.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.10.4.1. Moralinės nuostatos. Diskutuojama klausimais kaip įsivaizduoju savo tolesnį gyvenimą bendruomenėje? kaip įsivaizduoju savo tautos istoriją ateityje? Aptariami bendrystės keliai: ekumenizmas ir tarpreliginis dialogas, svarstomos bendražmogiškoms temoms (ne viešpatauti, o tarnauti, vienas pasaulis - viena žmonija).

6.11. Mokymo(si) turinys. 11 klasė

6.11.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.11.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Tęsiama pažintis su ST knygų turiniu visose dalyse, analizuojami ir interpretuojami laisvai pasirinkti tekstai ir minčių dėstymo būdai juose. Analizuojamos netiesioginės Biblijos tekstų prasmės. Skaitomi pilni Dekalogo tekstai kaip koncentruotos išminties šaltiniai, siekiant juos iššifruoti kaip pranešimus.

6.11.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.11.2.1. Karaimų istorijos pažinimo mokymosi turinys
Analizuojamas ir reflektuojamas karaimų tikėjimo santykis su judaizmu ir islamu (per ST tekstus, per asmeninę interpretaciją), susipažįstama su iškilėmis šių laikų karaimų asmenybėmis. Reflektuojamas garso ir muzikos santykis pamaldose – kaip maldos, Dievo išraiškos forma? Diskutuojama tikėjimo realizavimo klausimais per Dievo siunčiamus ženklus – palyginamas ankstesnis ir dabartinis patyrimas.

6.11.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.11.3.1. Pasirengimas liturgijai. Apžvelgiama religinių progų visuma per visus ciklus, svarstoma, kaip tai įtakoja (gali įtakoti) mano gyvenimą. Tęsiama pažintis su paraliturginiu giedojimu (integracija

su muzikos dalyku, galimas palyginimas su krikščioniškomis namų giesmėmis) – mokomasi mintinai vienos pasirinktos paraliturginės giesmės (žodžiai ir melodija). Diskutuojama apie maldos patirtis asmeninėje ir bendruomeninėje maldoje, galima tęsti improvizuotos maldos temą. Apmąstoma kenesa kaip šventovė, aptariamas reikalavimas vyrams ir moterims melstis atskirai (palyginamos maldos ir įprasto bendravimo visuomenėje patirtys).

6.11.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.11.4.1. Moralinės nuostatos. Diskutuojama klausimais ką norėčiau nuveikti bendruomenės labui? Ar ir kokią matau savo rolę bendruomenėje? Aptariami bendrystės keliai: ekumenizmas ir tarpreliginis dialogas, svarstomos temos kaip šis dialogas gali padėti karaimų tikėjimui išlikti ir būti praktikuojamam. Diskusija ir/ar projektas kartu su kitų tikybu mokiniams ir/ar išpažinėjais.

6.12. Mokymo(si) turinys. 12 klasė

6.12.1. Šventojo Rašto (ST) pažinimo mokymosi turinys.

6.12.1.1. Bendras karaimų religijos supratimas. Tęsiama pažintis su ST knygų turiniu visose dalyse, analizuojami laisvai pasirinkti tekstai ir minčių dėstymo būdai juose. Siekiama jų pavyzdžiu kurti savus pasakojimus (raštu ir žodžiu). Analizuojamos netiesioginės Biblijos tekstų prasmės, ieškoma jų paralelių su šiandienos gyvenimu. Skaitomi pilni Dekalogo tekstai kaip koncentruotos išminties šaltiniai, siekiant juos išsifruoti kaip pranešimus ir lyginti juos su modernios visuomenės transliuojamais pranešimais apie elgesį, moralę, žmonių tarpusavio santykius ir siekį suprasti Dievą.

6.12.2. Tikėjimo turinio pažinimo mokymosi turinys.

6.12.2.1. Karaimų istorijos pažinimas. Analizuojamas ir reflektuojamas karaimų tikėjimo santykis su judaizmu ir islamu (per ST tekstus, per mokslines ir istorines publikacijas, jas randant internete (pvz. autoriai Dan Shapira, Michail Kizilov, Jurgita Šiaučiūnaitė-Verbickienė, kt.), analizuojamas asmeninis santykis su karaimų tautos ir tikėjimo istorija. Nagrinėjamos Dievo apraiškos formos pranašams, ypatingą dėmesį skiriant Mozei. Diskutuojama tikėjimo realizavimo klausimais per Dievo siunčiamus ženklus – palyginamas ankstesnis ir dabartinis patyrimas.

6.12.3. Bendruomenės ir liturgijos mokymosi turinys.

6.12.3.1. Pasirengimas liturgijai Apžvelgiama religinių progų visuma per visus ciklus, svarstoma, kaip tai įtakoja (gali įtakoti) mano gyvenimą. Tęsiama pažintis su paraliturginiu giedojimu (integracija su muzikos dalyku, galimas palyginimas su krikščioniškomis namų giesmėmis) – mokomasi mintinai vienos pasirinktos paraliturginės giesmės (žodžiai ir melodija). Apmąstoma kenesa kaip šventovė, ypač per potencialios galimybės joje rengti ne religinius renginius prizmę, per galimybę (poreikį?) pamaldose ir interjere naudoti skaitmenines priemones (kokias? kaip?).

6.12.4. Moralės ir etikos mokymosi turinys.

6.12.4.1. Moralinės nuostatos. Aptariami siūlymai, kokių konkrečių veiksmų reikia imtis siekiant išlaikyti karaimų bendruomenės gyvenimą Lietuvoje? (diskusija ar projektas klasės ribose ir kviečiant kartu dalyvauti karaimų bendruomenės atstovus). Diskutuojama ekumenizmo ir tarpreliginio dialogo klausimais. Analitinė, parengta diskusija ir/ar projektas apie globalizacijos bei skaitmenizavimo keliamus iššūkius, akcentuojant jų pozityvias savybes santykyje su karaimų tikėjimu ir tikėjimu apskritai.

7. Pasiekimų vertinimas

Karaimų tikybos dalykų mokymosi pasiekimai vertinami ir fiksuojami mokyklos nustatyta tvarka. Vertinant karaimų tikybos mokymosi rezultatus, svarbu susitarti dėl aiškių vertinimo kriterijų, jie turi būti žinomi ir mokiniams, ir jų tėvams. Kriterijai turėtų būti vienodi vertinant abiejų dalykų –

tiek etikos, tiek tikybos – mokymosi rezultatus, atitinkantys programoje aprašytus pasiekimų lygius kiekvienam koncentrui.

Mokinių vertinimas turi būti suvokiamas kaip pagalba mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti. Vertinimas yra nuolatinis mokinio mokymosi patirties – pasiekimų, daromos pažangos – stebėjimo, kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinama tik tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojama ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Būtina gerbti mokinio pasaulėžiūrinį apsisprendimą, nuomonių įvairovę, tai neturėtų būti sudedamoji vertinimo dalis.

Pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: I – slenkstinis, II – patenkinamas, III – pagrindinis, IV – aukštesnysis. Jie skatins mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padės į(si)vertinti jų mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą, ypač baigus tam tikrą etapą, pamokų ciklą, ir pan. Pamokoje ar kitoje kasdieninėje ugdymojoje veikloje mokinių pasiekimai vertinami stebint atliktų užduočių ar kitos ugdomosios veiklos rezultatų atitikimą nustatytiems kriterijams.

Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių gebėjimų augimą rodančios skalės ir sąvokos:

savarankiškumo:

- padedamas – užduotis atlieka atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, procesą organizuoja ir jame dalyvauja mokytojas;
- savarankiškai;

sudėtingumo:

- įvardina kelis – pagrindinius – visus (bruožus), vertinama pagal kiekybinę skalę

konteksto:

- apibūdina ir pateikia daugiau platesnės informacijos ar minčių, inicijuoja diskusiją tam tikra tema – taip praplėsdamas temos kontekstą, pats į jį daugiau pasigilindamas.

Vertinimo tipai

Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinami taikant formuojamąjį ugdomąjį, diagnostinį, apibendrinamąjį sumuojamąjį vertinimą. Dorinio ugdymo pamokose labai svarbus formuojamasis ugdomasis vertinimas, kai ugdymo(si) procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, padedantis mokiniui gerinti mokymą(si), planuoti savo veiklas ir siekinius. Taikomas įsivertinimas padeda apmąstyti mokymosi procesą ir numatyti tolimesnius žingsnius. Jis gali būti naudojamas užduoties, pamokos pabaigoje, taip pat baigus tam tikrą temą arba apibendrinant vienai pasiekimų sričiai priklausančias temas.

Diagnostinis vertinimas atliekamas pradedant ar baigus tam tikrą mokymosi temą ar periodą. Apibendrinamasis sumuojamasis vertinimas – formaliai patvirtinti mokinio ugdymosi rezultatai, baigus programą, kursą, modulį ar kitą mokymosi etapą. Pateikiant užduotis mokiniams, turėtų būti paaiškinama, ką reikia atlikti, kaip bus vertinamas darbas, ką reiškia užduotį atlikti gerai ir kokie yra vertinimo kriterijai.

Mokinių pasiekimų vertinimas ir stebima pažanga yra komunikuojama tėvams mokyklos nustatyta tvarka. Mokinių karaimų tikybos pasiekimai viešai tarpusavyje nelyginami, vertinimo informacija mokiniams ir tėvams pateikiama individualiai.

7.1. Pasiekimų vertinimas pradiniam ugdyme

Pradinio ugdymo programoje karaimų tikybos pamokose mokinių pasiekimai aprašomi trumpais komentarais, aprašais. Pažymiai (balai) arba jų pakaitalai – ženklai, simboliai – nevertinami. Vertinimo būdai ir metodai turi atitikti vaikų raidos ypatumus, individualius intelekto, emocijų, valios, charakterio ir kt. ypatumus bei ugdymo tikslus ir mokymosi turinį.

7.2. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ir viduriniame ugdyme

Pagrindinio ugdymo programoje dorinio ugdymo pamokose rekomenduojama mokinių pasiekimus vertinti pasirenkamais pažangos fiksavimo būdais: pažymiais, „įskaityta“, „neįskaityta“, „padarė pažangą“, kaupiamuoju vertinimu, pažangos stebėjimo ir vertinimo aplanku ir pan. Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais (Jeigu šiuo būdu yra fiksuojama mokinio daroma pažanga): slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5-6, pagrindinis lygis (III) – 7-8, aukštesnysis lygis (IV) – 9-10.

8. Pasiekimų lygių požymiai

8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas			
A1.1. Atpažįsta, kad ST ir NT yra skirtingi, atpažįsta vieną ST pasakojimą, išvardina kitas galimas šiais raštais sekančias konfesijas.	A1.2. Atpažįsta, kad ST ir NT yra skirtingi, atpažįsta bendrus pasakojimų bruožus, mokytojo padedamas nurodo esminius ST ir NT skirtumus, kai kuriuos pasakojimus priskiria atitinkamoms konfesijoms, mokytojo padedamas juos pavaizduoja ar nupasakoja.	A1.3. Atpažįsta ST ir NT pasakojimus, jų esminius skirtumus, geba juos priskirti atitinkamoms konfesijoms, perpasakoti ar pavaizduoti.	A1.4. Savarankiškai atpažįsta ST ir NT pasakojimus, jų esminius skirtumus, geba juos proaktyviai priskirti atitinkamoms konfesijoms, išsamiai pavaizduoja paties numatytomis kalbinėmis ir vizualios raiškos priemonėmis.
A2.1. Atpažįsta kulinarinius <i>Tymbyl chydžy</i> simbolius, apibūdina namie pažymimas šventės dalis.	A2.2. Atpažįsta ir pristato (pavaizduoja) kulinarinius <i>Tymbyl chydžy</i> simbolius, apibūdina kurios šventės dalys pažymimos namie ir kenesoje.	A2.3. Atpažįsta ir pristato (pavaizduoja) kulinarinius <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> simbolius, apibūdina, kurios švenčių dalys pažymimos namie ir kenesoje.	A2.4. Atpažįsta ir tikslingai pristato (pavaizduoja) kulinarinius <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> simbolius, išsamiai apibūdina, kurios švenčių dalys pažymimos namie ir kenesoje.
A3.1. Mokytojo padedamas įvardina kelis Dekalogo paliepimus, įvardina kelis įmanomus jų sąlygotus gerus ir blogus veiksmus.	A3.2. Įvardina pagrindinius Dekalogo paliepimus, įvardina kelis įmanomus jų sąlygotus gerus ir blogus veiksmus.	A3.3. Įvardina pagrindinius Dekalogo paliepimus, pagal juos sudaro įmanomų gerų ir blogų veiksmų sąrašą.	A3.4. Savarankiškai įvardina visus Dekalogo paliepimus, pagal juos apgalvotai ir tikslingai sudaro gerų ir blogų veiksmų sąrašą.
B. Tikėjimo turinio pažinimas			
B1.1. Apibūdina dalį karaimų istorijos Lietuvoje, mokytojo padedamas pristato vieną būdingą tautos bruožą.	B1.2. Apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje (stambiais štrichais), pristato vieną būdingą tautos bruožą.	B1.3. Apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje (stambiais štrichais) ir pristato būdingiausius tautos bruožus.	B1.4. Nuosekliai apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje (detaliai) ir išplėtotai pristato būdingiausius tautos bruožus.
B2.1. Mokytojo padedamas apibūdina vieną Dievo apraiškos formą ir vieną Dievo pažinimo būdą.	B2.2. Apibūdina Dievo apraiškos formas ir vieną Dievo pažinimo būdą.	B2.3. Apibūdina Dievo apraiškos formas ir Dievo pažinimo būdus.	B2.4. Savarankiškai ir išsamiai apibūdina Dievo apraiškos formas ir Dievo pažinimo būdus, papildo komentaras.
B3.1. Žino, kad pasaulis pažįstamas penkiais pojūčiais, tikėjimą ir Dievą sieja su kita realybe.	B3.2. Žino, kad pasaulis pažįstamas penkiais pojūčiais, tikėjimą ir Dievą sieja su kita realybe. Suvokia ir pripažįsta savo unikalumą.	B3.3. Žino, kad pasaulis pažįstamas ne tik penkiais pojūčiais, bet ir tikėjimu. Suvokia ir pripažįsta savo unikalumą.	B3.4. Žino, kad pasaulis pažįstamas ne tik penkiais pojūčiais, bet ir tikėjimu. Išsamiai demonstruoja tikėjimo suvokimą, taip pat ir savo unikalumo pripažinimą.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patentkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C. Bendruomenė ir liturgija			
C1.1. Mokytojo padedamas pavaizduoja kalendorių, praleidžia laiko dimensiją, prisimena tik vieną iš dviejų pirmųjų kalendorinių švenčių.	C1.2. Pavaizduoja laiko kartojimąsi kalendoriuje, prisimena tik vieną iš dviejų pirmųjų kalendorinių švenčių.	C1.3. Pavaizduoja laiko kartojimąsi kalendoriuje, paskatinus prisimena pirmąsias dvi kalendorines šventes.	C1.4. Išsamiai pavaizduoja laiko kartojimąsi kalendoriuje, detalai prisimena ir apibūdina pirmąsias dvi kalendorines šventes.
C2.1. Mokytojo padedamas įvardina maldos būdus.	C2.2. Įvardina maldos būdus, moka mintinai maldą „Tėve mūsų“ lietuvių kalba.	C2.3. Įvardina maldos būdus, moka mintinai maldą „Atamyz ki kiokliardia“ karaimų kalba.	C2.4. Savais žodžiais įvardina maldos būdus, moka mintinai maldą „Atamyz ki kiokliardia“ karaimų ir lietuvių kalba („Tėve mūsų“).
C3.1. Mokytojo padedamas apibūdina kenesą kaip šventovę, mini vieną valstybę (Lietuvą), kurioje jos veikia.	C3.2. Apibūdina kenesą kaip šventovę, mini vieną valstybę (Lietuvą), kurioje jos veikia, apsilanko veikiančioje kenesoje Lietuvoje.	C3.3. Apibūdina kenesą kaip šventovę, išvardina, kuriose valstybėse jos veikia, apsilanko veikiančioje kenesoje Lietuvoje.	C3.4. Išsamiai apibūdina kenesą kaip šventovę, išvardina, kuriose valstybėse jos veikia pasitelkdamas geografines sąvokas, aktyviai ir smalsiai apsilanko veikiančioje kenesoje Lietuvoje.
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis			
D1.1. Mokytojo padedamas išsako vieną samprotavimą apie šeimą ir bendruomenę.	D1.2. Mokytojo padedamas išsako kelis samprotavimus apie šeimą ir bendruomenę, pamini kitas savo vertybes.	D1.3. Dalinasi mintimis apie šeimos ir bendruomenės sampratas, jas paaškina.	D1.4. Noriai ir išsamiai dalinasi mintimis apie šeimos ir bendruomenės sampratas, analizuoja jas.
D2.1. Mokytojo padedamas, išvardina kelis Dievo vardus/pavadinimus įvairiose religijose, paminivieną monoteistinės sistemos religiją.	D2.2. Mokytojo padedamas, išvardina kelis Dievo vardus/pavadinimus įvairiose religijose, išvardina kelias vieno Dievo religijas.	D2.3. Išvardina Dievo vardus/pavadinimus įvairiose religijose, atkreipia dėmesį į vieno Dievo tikėjimo sistemas ir jų ypatybes.	D2.4. Išvardina Dievo vardus/pavadinimus įvairiose religijose, savo nuožiūra plačiai analizuoja vieno Dievo tikėjimo sistemas.
D3.1. Dalijasi mintimis apie save ir gamtą kaip apie atskirus reiškinius.	D3.2. Dalijasi mintimis, kaip priima save ir gamtą, svarsto, kodėl sudėtinga tai suvokti kaip Dievo kūrinijos dalį.	D3.3. Dalijasi mintimis apie tai, kad priima save ir gamtą kaip Dievo kūrinijos dalį.	D3.4. Išsamiai dalijasi savo mintimis ir išgyvenimais apie tai, kad priima save ir gamtą kaip Dievo kūrinijos dalį, žino, pagrindžia, papasakoja, kodėl svarbu saugoti visą Dievo kūriniją.

8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas			
A1.1. Mokytojo padedamas, nupasakoja tris ST dalis.	A1.2. Mokytojo padedamas kuria projektą, paaiškinantį dvi ST dalis.	A1.3. Kuria projektus, paaiškinančius ir pristatančius tris ST dalis.	A1.4. Savarankiškai ir tikslingai kuria projektus, išsamiai paaiškinančius ir pristatančius tris ST dalis, jų skirtumus.
A2.1. Apibūdina karaimų religinį kalendorių bendrais bruožais, papasakoja vieną iš Biblinių <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> siužetų.	A2.2. Apibūdina karaimų religinį kalendorių ir jo sudarymo principą, papasakoja vieną iš Biblinių <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> siužetų, jo pagrindu kuria vieną nedidelį tekstą.	A2.3. Apibūdina karaimų religinį kalendorių ir jo sudarymo principą, pasakoja Biblinius <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> siužetus, jų pagrindu kuria nedidelius tekstus, įvardina krikščionių ir judėjų šventes panašiu metu.	A2.4. Išsamiai apibūdina karaimų religinį kalendorių ir jo sudarymo principą, tikslingai pasakoja Biblinius <i>Tymbyl ir Aftalar chydžy</i> siužetus, įterpia savo pamąstymus, tekstų pagrindu kuria įvairius tekstus su savo pasamprotavimais, įvardina krikščionių ir judėjų šventes panašiu metu.
A3.1. Mokytojo padedamas susipažįsta su pilnu Dekalogo tekstu, šiek tiek komentuoja Dekalogo atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus.	A3.2. Susipažįsta su pilnu Dekalogo tekstu, įvardina vieną Įsakymų grupę, ribotai komentuoja Dekalogo atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus.	A3.3. Skaito ir interpretuoja pilną Dekalogo tekstą, analizuoja dvi Įsakymų grupes ir jų atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus.	A3.4. Laisvai skaito ir interpretuoja pilną Dekalogo tekstą, jį komentuoja, savarankiškai ir išsamiai analizuoja dvi Įsakymų grupes ir jų atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus.
B. Tikėjimo turinio pažinimas			
B1.1. Apibūdina dalį karaimų istorijos Lietuvoje, pamini vieną karaimų tikybos sistemoje vartojamą kalbą, atpasakoja kelis štrichus iš Serajos Šapšalo gyvenimo istorijos.	B1.2. Apibūdina dalį karaimų istorijos Lietuvoje, pristato karaimų tikybos sistemoje vartojamas kalbas ir jų savybes, atpasakoja kelis štrichus iš Serajos Šapšalo ir Simono Firkovičiaus gyvenimo istorijų.	B1.3. Apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje (pilnai), pristato karaimų tikybos sistemoje vartojamas kalbas ir jų savybes, atpasakoja Serajos Šapšalo ir Simono Firkovičiaus gyvenimo kelius.	B1.4. Išsamiai ir pilnai apibūdina karaimų istoriją Lietuvoje, tikslingai pristato karaimų tikybos sistemoje vartojamas kalbas ir jų savybes, plačiai atpasakoja Serajos Šapšalo ir Simono Firkovičiaus gyvenimo kelius.
B2.1. Mokytojo padedamas įvardina, kur minima pasaulio sukūrimo istorija,	B2.2. Mokytojo padedamas atpasakoja pasaulio sukūrimo istoriją, prisimena	B2.3. Atpasakoja pasaulio sukūrimo istoriją, lygina Dievo atpildo	B2.4. Atpasakoja pasaulio sukūrimo istoriją pridėdamas savo impresijas ir

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
prisimena vieną Dievo atpildo situaciją iš asmeninės patirties.	vieną Dievo atpildo situaciją iš asmeninės patirties, pamini nekūnišką Dievo prigimtį.	situacijas iš asmeninės patirties, diskutuoja apie nekūnišką Dievo prigimtį.	samprotavimus ta tema, vaizdingai ir gausiai lygina Dievo atpildo situacijas iš asmeninės patirties, savarankiškai, išsamiai diskutuoja apie nekūnišką Dievo prigimtį.
B3.1. Mokytojo padedamas svarsto, kodėl žmonės tiki į Dievą. Nurodo vieną netikėjimo priežastį.	B3.2. Mokytojo padedamas svarsto, kodėl žmonės tiki į Dievą. Nurodo kelias netikėjimo priežastis, mėgina jas lyginti su asmenine patirtimi.	B3.3. Svarsto, kodėl žmonės tiki į Dievą. Nurodo ir kritiškai vertina netikėjimo priežastis.	B3.4. Savarankiškai ir argumentuotai svarsto, kodėl žmonės tiki į Dievą, pateikia pavyzdžių. Išsamiai analizuoja, nurodo ir kritiškai, tikslingai vertina netikėjimo priežastis.
C. Bendruomenė ir liturgija			
C1.1. Žino, kad yra kas mėnesį pasikartojanti liturginė proga.	C1.2. Žino, kad yra kas mėnesį pasikartojanti liturginė proga, įvardina tai kaip kalendoriaus ciklą, prisimena krikščionišką kalendorių.	C1.3. Atpažįsta mėnesio liturginį ciklą kalendoriuje per jaunatį ir liturgijos sąvoką.	C1.4. Lengvai atpažįsta mėnesio liturginį ciklą kalendoriuje, savarankiškai komentuoja jaunaties rolę ir jai skirtą liturgiją.
C2.1. Prisimena bendruomeninę maldą, apibūdina vieną jos savybę.	C2.2. Paskatintas lygina asmeninę ir bendruomeninę maldas, apibūdina po vieną jų savybę, įvardina vieną paros laiką maldai.	C2.3. Lygina asmeninę ir bendruomeninę maldas, apibūdina jų savybes ir laiką.	C2.4. Išsamiai, su asmeninėmis išvalgomis lygina asmeninę ir bendruomeninę maldas, kryptingai apibūdina jų savybes ir laiką.
C3.1. Mokytojo padedamas paaiškina vieną elgesio taisyklę, nustatytą kenesoje.	C3.2. Mokytojo padedamas paaiškina kelias elgesio taisykles, nustatytas kenesoje, supranta, ką jos reiškia, apsilanko veikiančioje kenesoje Lietuvoje.	C3.3. Paaiškina, kodėl kenesoje nustatytos atitinkamos elgesio taisyklės, jų mokosi, jas taiko apsilankant veikiančioje kenesoje Lietuvoje.	C3.4. Išsamiai paaiškina, kodėl kenesoje nustatytos atitinkamos elgesio taisyklės, jų mokosi, prideda pavyzdžių iš asmeninės patirties, apsilankęs veikiančioje kenesoje Lietuvoje turi klausimų ir komentarų.
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis			
D1.1. Paskatinus pasakoja apie vieno šeimos nario religinį tapatumą, prisimena tik kelis DDĮ .	D1.2. Paskatinus pasakoja apie kelių šeimos narių religinę patirtį, paskatinus įvardina DDĮ nuostatas apie pagarbą vyresniems.	D1.3. Pasakoja apie savo šeimos narių tautinę, religinę patirtį ir tapatumą, vertina ir suvokia DDĮ nuostatas apie pagarbą vyresniems.	D1.4. Išsamiai pasakoja apie savo šeimos narių tautinę, religinę patirtį ir tapatumą, pateikia pavyzdžių, giliai vertina ir suvokia DDĮ nuostatas apie pagarbą vyresniems.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
D2.1. Įvardina judaizmą, krikščionybę, islamą, kaip egzistuojančias kitas religijas, pamini kelis jų bruožus.	D2.2. Pažįsta po kelis kitų religijų (judaizmo, krikščionybės, islamo) bruožus, mokytojo padedamas pamini kelias (savo) karaimo tikinčiojo ypatybes.	D2.3. Pažįsta esminius kitų religijų (judaizmo, krikščionybės, islamo) bruožus, išskiria (savo) karaimo tikinčiojo ypatybes.	D2.4. Puikiai pažįsta ne tik esminius, bet ir smulkesnius kitų religijų (judaizmo, krikščionybės, islamo) bruožus, argumentuotai išskiria (savo) karaimo ypatybes.
D3.1. Mokytojo padedamas nusako, kaip supranta save ir gamtą.	D3.2. Mokytojo padedamas nusako karaimišką požiūrį į aplinką, gamtą, sau pritaiko neutralų apibūdinimą.	D3.3. Nusako karaimišką požiūrį į save, į aplinką, gamtą.	D3.4. Išsamiai nusako karaimišką požiūrį į save, į aplinką, gamtą pagrindžia, papasakoja, kodėl svarbu ją saugoti.

8.3. Pasiiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas			
A1.1. Pamini vieną siužetą iš Penkiaknygės.	A1.2. Pamini ir perpasakoja porą siužetų iš Penkiaknygės ar Pranašų knygų.	A1.3. Interpretuoja ST turinį, pasirinktinai perpasakoja porą siužetų iš Penkiaknygės ir Pranašų knygų.	A1.4. Laisvai interpretuoja ST turinį, argumentuotai pasirenka ir perpasakoja po porą siužetų iš Penkiaknygės ir Pranašų knygų.
A2.1. Mokytojo padedamas pasakoja kurį nors vieną Biblinį <i>Alačych chydzy</i> (arba <i>Bošatlych kiuniu</i> , arba <i>Esteros šventės</i>) siužetą.	A2.2. Mokytojo padedamas susieja karaimų religinį kalendorių ir ST ištraukų skaitymo ciklą; pasakoja vieną Biblinį <i>Alačych chydzy</i> (arba <i>Bošatlych kiuniu</i> , arba <i>Esteros šventės</i>) siužetą.	A2.3. Nagrinėja karaimų religinį kalendorių ir jo užduotą ST ištraukų skaitymo ciklą; pasakoja Biblinius <i>Alačych chydzy</i> , <i>Bošatlych kiuniu</i> , <i>Esteros šventės</i> siužetus.	A2.4. Savarankiškai ir išsamiai nagrinėja karaimų religinį kalendorių ir jo užduotą ST ištraukų skaitymo ciklą; komentuodamas pasakoja po kelis Biblinius <i>Alačych chydzy</i> , <i>Bošatlych kiuniu</i> , <i>Esteros šventės</i> siužetus.
A3.1. Cituoja Dekalogo Įsakymus, išskiria dvi Įsakymų grupes, pamini, kad Įsakymuose eina kalba apie Dievą ir žmogų.	A3.2. Žino pilną Dekalogo tekstą, pamini dvi Įsakymų grupes, pamini, kad Įsakymuose eina kalba apie žmogų ir jo aplinką bei apie Dievą ir žmogų.	A3.3. Interpretuoja pilną Dekalogo tekstą, analizuoja dvi Įsakymų grupes ir jų atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus, paaiškina Dekalogą kaip Dievo ir žmonijos sąjungą.	A3.4. Argumentuotai interpretuoja pilną Dekalogo tekstą, savarankiškai analizuoja dvi Įsakymų grupes ir jų atskleidžiamus žmogaus santykio su aplinka tipus, išsamiai, su pavyzdžiais paaiškina Dekalogą kaip Dievo ir žmonijos sąjungą.
B. Tikėjimo turinio pažinimas			
B1.1. Mokytojo padedamas pamini vieną teoriją apie karaimų tikėjimo	B1.2. Mokytojo padedamas išvardina kelias teorijas apie karaimų tikėjimo	B1.3. Analizuoja ir interpretuoja teorijas apie karaimų tikėjimo pradžią,	B1.4. Argumentuotai analizuoja ir interpretuoja teorijas apie karaimų

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
pradžią, cituoja vieną Ananiaszo Zajączkowskio veiklos barą.	pradžią, pamini kelias tikėjimo nuostatas, įvardina kelis Ananiaszo Zajączkowskio nuveiktus darbus, iš dalies apibūdina karaimų kaip etnokonfesinės grupės susiformavimą.	tikėjimo nuostatas, diskutuoja apie Ananiaszo Zajączkowskio veiklą ir darbus, apibūdina karaimų kaip etnokonfesinės grupės susiformavimą.	tikėjimo pradžią, tikėjimo nuostatas, pateikia pavydžių, tikslingai diskutuoja apie Ananiaszo Zajączkowskio veiklą ir darbus, cituoja jo darbus, išsamiai apibūdina karaimų kaip etnokonfesinės grupės susiformavimą.
B2.1. Cituoja Dievo pykčio išraiškos situaciją ST siužetuose, pamini vieną Dievo atpildo situaciją iš asmeninės patirties, apibūdina mirtį.	B2.2. Mokytojo padedamas lygina Dievo pykčio išraišką ST siužetuose, pamini kelias Dievo atpildo situacijas iš asmeninės patirties, pamini kelis aspektus žmogaus gyvybės ir mirties sampratų apibūdinimui.	B2.3. Lygina ir analizuoja Dievo pykčio išraišką ST siužetuose, lygina Dievo atpildo situacijas iš asmeninės patirties, analizuoja žmogaus gyvybės ir mirties sampratą.	B2.4. Savarankiškai lygina ir analizuoja Dievo pykčio išraišką ST siužetuose, išsamiai lygina Dievo atpildo situacijas iš asmeninės patirties, analizuoja žmogaus gyvybės ir mirties sampratą cituodamas kitų religijų pavyzdžius.
B3.1. Savais žodžiais apibūdina tikėjimą, pamini vieną pavyzdį iš asmeninės patirties kaip tikėjimo ženklą (potencialų).	B3.2. Mokytojo padedamas įvardina tikėjimą, kaip santykį tarp Dievo ir žmogaus, nurodo kelis tikėjimo ženklus savo gyvenime, apibūdina nuodėmės ir atgailos sąvokas.	B3.3. Paaiškina tikėjimą, kaip santykį tarp Dievo ir žmogaus, nurodo tikėjimo reikšmę savo gyvenime per asmeninio ritualo sukūrimą, paaiškina nuodėmės ir atgailos sąvokas.	B3.4. Išsamiai ir argumentuotai paaiškina tikėjimą, kaip santykį tarp Dievo ir žmogaus, su gausiais pavyzdžiais nurodo tikėjimo reikšmę savo gyvenime per asmeninio ritualo sukūrimą, tikslingai, su asmeniniais samprotavimais paaiškina nuodėmės ir atgailos sąvokas.
F. Bendruomenė ir liturgija			
C1.1. Pamini vieną karaimų kalendoriaus sudarymo principą, pamini grigališko kalendoriaus egzistavimą.	C1.2. Paaiškina karaimų kalendoriaus sudarymo principus, pamini grigališko kalendoriaus egzistavimą, pamini vieną pasninką.	C1.3. Paaiškina karaimų kalendoriaus sudarymo principus, lygina jį su grigališku kalendoriumi, analizuoja pasninką kaip kalendorinę progą.	C1.4. Išsamiai paaiškina karaimų kalendoriaus sudarymo principus, argumentuotai, su asmeniniais pavyzdžiais lygina jį su grigališku kalendoriumi, tikslingai analizuoja pasninką kaip kalendorinę progą, išvardina jų tipus.
C2.1. Išvardina maldų dalis, pamini paraliturginės giesmės pavadinimą, pamini vieną maldaknygę.	C2.2. Išvardina maldų dalis, įvardina jų ypatybes, cituoja paraliturginę giesmę, pamini kelias maldaknyges.	C2.3. Lygina ir paaiškina maldų dalis, tyrinėja (ir gieda) paraliturginę giesmę, apibūdina maldaknygių istoriją.	C2.4. Išsamiai lygina ir paaiškina maldų dalis, kryptingai tyrinėja (ir gieda) kelias paraliturgines giesmes, apibūdina maldaknygių istoriją su pavydžiais, kelia klausimus.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C3.1. Įvardina kelias detales iš kenesos architektūros ir dekoru, pamini vieną Felikso Maleckio veiklos aspektą.	C3.2. Išvardina detales iš kenesos architektūros ir dekoru, išvardina kelis Felikso Maleckio darbus ir nuopelnus.	C3.3. Tyrinėja kenesos architektūrą ir dekorą, prisimena Felikso Maleckio darbus ir nuopelnus.	C3.4. Išsamiai tyrinėja kenesos architektūrą ir dekorą, prideda savo samprotavimų apie tai, prisimena Felikso Maleckio darbus ir nuopelnus, vertina juos.
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis			
D1.1. Įvardina tradicines vyro ir moters roles šeimoje.	D1.2. Mokytojo padedamas vertina tradicines vyro ir moters roles šeimoje, pateikia pavyzdžių iš savo dabarties patirties.	D1.3. Vertina ir lygina tradicines vyro ir moters roles šeimoje su savo dabarties patirtimi, prisimena įdomius žmones iš savo šeimos, kuriais norėtų sekti ir kodėl.	D1.4. Išsamiai, su pavyzdžiais vertina ir lygina tradicines vyro ir moters roles šeimoje su savo dabarties patirtimi, tikslingai prisimena įdomius žmones iš savo šeimos, kuriais norėtų sekti ir kodėl, savarankiškai argumentuoja.
D2.1. Išvardina kelias žinomas religijas.	D2.2. Išvardina kelias didžiąsias pasaulio religijas, įvardina mono- ir politeistinių religijų skirtumus.	D2.3. Atpažįsta didžiąsias pasaulio religijas (mono ir politeistines) ir išvardina jų raiškos bruožus.	D2.4. Tikslingai ir su pavyzdžiais atpažįsta didžiąsias pasaulio religijas (mono ir politeistines) ir išsamiai išvardina jų raiškos bruožus, išsako savo samprotavimus apie juos.
D3.1. Nusako savo santykį su gamta kaip su Dievo Kūriniu, pamini, kaip galima prisidėti prie darnios ekologinės aplinkos kūrimo.	D3.2. Nusako savo santykį su gamta, mokytojui padedant pamini, kas nusako karaimišką santykio su gamta požiūrį, pamini, kaip galima prisidėti prie darnios ekologinės aplinkos kūrimo.	D3.3. Nusako, koks yra karaimų santykis su gamta, kokie yra to šaltiniai, savo veiksmis prisideda prie darnios ekologinės aplinkos kūrimo.	D3.4. Iliustruodamas gausiais pavyzdžiais, nusako, koks yra karaimų santykis su gamta, kokie yra to šaltiniai, savo veiksmis prisideda prie darnios ekologinės aplinkos kūrimo, noriai apie tai pasakoja ir komentuoja.

8.4. Pasiiekimų lygių požymiai. 7-8 klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas			
A1.1. Cituoja vieną psalmę ir Patarlių knygą.	A1.2. Mokytojui padedant lygina ST tekstus trijose dalyse, cituoja vieną	A1.3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, cituoja kelias psalmes ir Patarlių knygą,	A1.4. Išsamiai, su asmeniniais komentarais analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, cituoja kelias

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	psalmę ir Patarlių knygą, apibūdina masoretus.	nagrinėja ST užrašymo istoriją per masoretų darbą.	psalmes (gal net mintinai) ir Patarlių knygą, tikslingai nagrinėja ST užrašymo istoriją per masoretų darbą, pateikia pavydžių.
A2.1. Pamini kelias pagrindines metų šventes, įvardina šeštadienį kaip šventę.	A2.2. Paaškina kelių pagrindinių metų švenčių siužetus, įvardina šeštadienį kaip religinę šventę.	A2.3. Nagrinėja ir paaškina penkių pagrindinių metų švenčių siužetus, apibūdina šeštadienį ir kasdieną per religinės šventės prizmę.	A2.4. Nagrinėja ir paaškina penkių pagrindinių metų švenčių siužetus ir kitas šventes, išsamiai apibūdina šeštadienį ir kasdieną per religinės šventės prizmę, prideda asmeninės patirties ir pavyzdžių.
A3.1. Įvardina, kad Dekalogas yra svarbus, pamini tik vieną DDĮ, kurį taiko asmeninėje patirtyje.	A3.2. Išskiria kelis bruožus, kurie nusako Dekalogo vietą karaimų tikėjime, pamini kelis DDĮ, kuriuos taiko asmeninėje patirtyje.	A3.3. Išskiria bruožus, kurie nusako Dekalogo vietą karaimų tikėjime, kelia klausimus apie jų vietą asmeninėje patirtyje.	A3.4. Argumentuotai ir su komentarais išskiria bruožus, kurie nusako Dekalogo vietą karaimų tikėjime, kelia klausimus apie jų vietą asmeninėje patirtyje ir įtraukia kitus į diskusiją.
B. Tikėjimo turinio pažinimas			
B1.1. Įvardina kelis etninio karaimo ir karaimo tikinčiojo bruožus, žino, kada gyveno Ananas, pamini vieną Juzefo Lobanoso veiklos barą.	B1.2. Įvardina kelis etninio karaimo ir karaimo tikinčiojo bruožus, cituoja Anano dogmą, pamini kelias konservatyvumo apraiškas karaimų tikėjime, įvardina vieną Juzefo Lobanoso veiklos barą.	B1.3. Lygina etninį karaimą ir karaimą tikintįjį, aptaria Anano dogmą bei konservatyvumo apraiškas karaimų tikėjime, apibūdina Juzefo Lobanoso veiklą.	B1.4. Su pavyzdžiais ir analizuoja ir lygina etninį karaimą ir karaimą tikintįjį, išsamiai aptaria Anano dogmą bei konservatyvumo apraiškas karaimų tikėjime, apžvelgia tai istoriškai, visapusiškai apibūdina Juzefo Lobanoso veiklą.
B2.1. Apibūdina vieną Dievo savybę, kurios turi siekti žmogus, įvardina faktą, kad žmogus atsakingas Dievui.	B2.2. Apibūdina kai kurias Dievo savybes, kurių turi siekti žmogus, pateikia vieną argumentą, kodėl žmogus atsakingas Dievui, apibūdina savo požiūrį į pomirtinį pasaulį.	B2.3. Apibūdina Dievo savybes, kurių turi siekti žmogus, svarsto ir diskutuoja, kodėl žmogus atsakingas Dievui ir kaip atsiskleidžia požiūris į pomirtinį pasaulį.	B2.4. Išsamiai apibūdina Dievo savybes, kurių turi siekti žmogus, išsamiai svarsto, pateikia pavyzdžių ir diskutuoja, kodėl žmogus atsakingas Dievui ir kaip atsiskleidžia požiūris į pomirtinį pasaulį.
B3.1. Įvardina vieną Dievo meilės jam ženklą.	B3.2. Mokytojui padedant prisimena Dievo meilės jam ženklus kaip atpildą, apibūdina kelis istorinius įvykius ir juose išvelgia Dievo veikimą.	B3.3. Prisimena Dievo meilės jam ženklus kaip atpildą, suvokia Dievo veikimą istoriniuose įvykiuose.	B3.4. Prisimena Dievo meilės jam ženklus kaip atpildą, palygina savo dabarties ir praėjusių patirtį, suvokia Dievo veikimą istoriniuose įvykiuose, pateikia pavyzdžių ir palyginimų.
C. Bendruomenė ir liturgija			

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C1.1. Apibūdina savaitės liturginį ciklą, išvardina svarbias savaitės dienas.	C1.2. Apibūdina savaitės bei dienos liturginius ciklus, išvardina svarbias savaitės dienas.	C1.3. Tyrinėja savaitės bei dienos liturginius ciklus, paaiškina šeštadienio šventę.	C1.4. Savarankiškai, išsamiai ir kryptingai tyrinėja savaitės bei dienos liturginius ciklus, pateikia asmeninių įžvalgų, išsamiai paaiškina šeštadienio šventę, palygina su kitų tikybų atitikmenimis.
C2.1. Apibūdina maldų dalis ir tekstus šeštadienio pamaldoms; pamini vieną giesmę.	C2.2. Apibūdina maldų dalis ir tekstus šeštadienio bei rytinėms ir vakarinėms pamaldoms; įvardina kelias giesmes.	C2.3. Tyrinėja maldų dalis ir tekstus šeštadienio bei rytinėms ir vakarinėms pamaldoms; nagrinėja giedojimą pamaldose.	C2.4. Išsamiai tyrinėja maldų dalis ir tekstus šeštadienio bei rytinėms ir vakarinėms pamaldoms, pateikia asmeniškų samprotavimų apie juos, nagrinėja giedojimą pamaldose, sugieda vieną ar kelias maldas.
C3.1. Papasakoja, kaip vyksta kenosoje vestuvių ritualas, pamini, kad šeimos ritualams nenaudojamos maldaknygės.	C3.2. Papasakoja, kas vyksta kenosoje vestuvių ir vaiko gimimo proga, mokytojui padedant pamini, kam pamaldose reikalingos maldaknygės.	C3.3. Paaiškina, kaip kenosoje vyksta šeimos ritualai, apibūdina, kaip naudotis maldaknygėmis pamaldose.	C3.4. Paaiškina, kaip kenosoje vyksta šeimos ritualai, palygina su pamaldų eiga, apibūdina, kaip naudotis maldaknygėmis pamaldose, palygina su kitų tikybų pavyzdžiais.
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis			
D1.1. Pamini vieną tradicinę šeimos vertybę, įvardina, ką jam asmeniškai reiškia būti karaimu.	D1.2. Pamini kelias tradicinės šeimos, bendruomenės vertybes, įvardina, ką reiškia būti karaimu, pamini bendruomenės rolę.	D1.3. Analizuoja tradicinės šeimos, bendruomenės vertybes, apibūdina, ką reiškia būti karaimu bei buvimo bendruomenėje svarbą.	D1.4. Tikslingai ir argumentuotai analizuoja tradicinės šeimos, bendruomenės vertybes, apibūdina, ką reiškia būti karaimu bei buvimo bendruomenėje svarbą, užveda diskusiją šiomis temomis.
D2.1. Pamini, kur pasaulyje gyvena karaimų bendruomenės (šiuo metu).	D2.2. Pamini, kur pasaulyje gyvena karaimų bendruomenės (šiuo metu), įvardina jų ypatybes bei kelis skirtumus.	D2.3. Išvardina ir palygina karaimų bendruomenes pasaulyje įvairiais istorijos tarpsniais.	D2.4. Išvardina ir keliais aspektais palygina karaimų bendruomenes pasaulyje įvairiais istorijos tarpsniais, pamini tų bendruomenių ryškių asmenybių vardus.
D3.1. Pamini vieną galimą veiksma, kuris padėtų išsaugant karaimus kaip tautą ir kaip tikėjimą.	D3.2. Pamini kelis galimus veiksmus, siekiant išsaugoti karaimus kaip tautą ir kaip tikėjimą, įvardina, kas įgyvendinama šiuo metu.	D3.3. Analizuoja ir vertina, kokie yra ir kokie gali būti veiksmai, siekiant išsaugoti karaimus kaip tautą ir kaip tikėjimą ir taikant ekologijos bei darnaus vystymosi priemones.	D3.4. Savarankiškai, remdamasis paties rasta pavyzdžiais analizuoja ir vertina, kokie yra ir kokie gali būti veiksmai, siekiant išsaugoti karaimus kaip tautą ir

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
			kaip tikėjimą ir taikant ekologijos bei darnaus vystymosi priemones.

8.5. Pasiiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas			
A1.1. Cituoja vieną psalmę ir vieną tekstą iš Giesmių giesmės, pamini masoretus.	A1.2. Pamini ST trijų dalių struktūrą ir potencialius tekstų skirtumus, cituoja vieną psalmę ir kelis tekstus iš Giesmių giesmės ir Ekleziasto, įvardina masoretų veiklą.	A1.3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, cituoja kelias psalmes, Giesmių giesmę ir Ekleziastą, įvertina masoretų darbą karaimų tikėjimo istorinėje perspektyvoje.	A1.4. Tikslingai analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, gausiai cituoja psalmes, Giesmių giesmę ir Ekleziastą, savarankiškai komentuoja tekstus, išsamiai įvertina masoretų darbą karaimų tikėjimo istorinėje perspektyvoje.
A2.1. Žino Biblijos tekstus ir juos cituoja.	A2.2. Žino Biblijos tekstus ir pasakojimus, įvardina faktą, kad juose užfiksuotos ir netiesioginės prasmės.	A2.3. Kelia klausimus siekdamas atrasti netiesiogines Biblijos tekstų ir pasakojimų prasmes.	A2.4. Kelia gausius klausimus siekdamas atrasti netiesiogines Biblijos tekstų ir pasakojimų prasmes, argumentuoja savarankiškus svarstymus.
A3.1. Įvardina Dešimties Dievo įsakymų turinį.	A3.2. Įvardina Dešimties Dievo įsakymų turinį ir kelia klausimus apie jų komunikacines intencijas.	A3.3. Analizuoja Dešimt Dievo įsakymų kaip pranešimus, atpažįsta tiesiogiai ir netiesiogiai išreikštas jų komunikacines intencijas.	A3.4. Analizuoja Dešimt Dievo įsakymų kaip pranešimus, gausiai juos argumentuotai komentuoja, atpažįsta tiesiogiai ir netiesiogiai išreikštas jų komunikacines intencijas, pateikia palyginimų.
B. Tikėjimo turinio pažinimas			
B1.1. Pamini Lietuvos karaimų periodinės spaudos XIX-XX a. leidinius, pamini vieną iškilų karaimų kultūros asmenybę.	B1.2. Pamini kelias Lietuvos karaimų periodinės spaudos XIX-XX a. ypatybes, pristato vieną iškilų karaimų kultūros asmenybę, paskatinus įvardina, koks yra karaimų bendruomenės santykis su valstybe dabar.	B1.3. Aptaria Lietuvos karaimų periodinės spaudos XIX-XX a. ypatybes, pristato iškilias karaimų kultūros asmenybes, paaiškina karaimų tikėjimo santykį su judaizmu ir islamu bei bendruomenės santykį su valstybe įvairiais istorijos tarpsniais.	B1.4. Aptaria Lietuvos karaimų periodinės spaudos XIX-XX a. ypatybes, išvardina periodikos pavadinimų, išsamiai pristato iškilias karaimų kultūros asmenybes, savarankiškai paaiškina karaimų tikėjimo santykį su judaizmu ir islamu bei bendruomenės santykį su valstybe įvairiais istorijos tarpsniais, pateikia asmeninę nuomonę.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
B2.1. Paaiškina, kas yra Mesijas.	B2.2. Paaiškina, kaip suprantama Mesijo sąvoka; pamini, kad pamaldose daug giedama.	B2.3. Paaiškina, kaip suprantama Mesijo sąvoka; interpretuoja garso ir muzikos vietą tikėjime.	B2.4. Plačiau paaiškina, kaip suprantama Mesijo sąvoka; savarankiškai interpretuoja garso ir muzikos vietą tikėjime, pateikia pavyzdžių.
B3.1. Įvardina tikėjimo vaidmenį savo/žmogaus gyvenime.	B3.2. Įvardina tikėjimo vaidmenį savo/žmogaus gyvenime santykyje su protu, pateikia vieną pavyzdį.	B3.3. Vertina ir lygina tikėjimo vaidmenį savo/žmogaus gyvenime santykyje su protu ir randa tikėjimo pavyzdžių.	B3.4. Vertina ir lygina tikėjimo vaidmenį savo/žmogaus gyvenime santykyje su protu ir randa tikėjimo pavyzdžių, referuoja į asmeninę patirtį, inicijuoja diskusiją.
C. Bendruomenė ir liturgija			
C1.1. Išvardina, kad yra metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginiai ciklai.	C1.2. Išvardina ir palygina metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginius ciklus.	C1.3. Analizuoja ir lygina metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginius ciklus, paaiškina, kaip supranta ciklišumą.	C1.4. Išsamiai analizuoja ir lygina metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginius ciklus, pateikia pavyzdžių, paaiškina, kaip supranta ciklišumą.
C2.1. Pamini savo mėgiamas maldas.	C2.2. Pamini savo mėgiamas maldas ir su tuo susijusias mintis, įvardina savo supratimą apie maldų tekstus iš maldaknygių.	C2.3. Tyrinėja savo mintis maldoje, lygina maldų tekstus iš maldaknygių, pasidalina grupėje savo improvizuotos maldos patirtimi.	C2.4. Kryptingai tyrinėja savo mintis maldoje, lygina maldų tekstus iš maldaknygių, prisimena jų istoriją, pasidalina grupėje savo improvizuotos maldos patirtimi, paskatina kitus improvizuoti.
C3.1. Išvardina galimus kenesos ir ne religinių erdvių skirtumus sukauptumo aspektu.	C3.2. Išvardina galimus kenesos ir ne religinių erdvių skirtumus sukauptumo aspektu, pamini savo patirtį kenesoje.	C3.3. Lygina kenesos ir ne religinių erdvių skirtumus sukauptumo aspektu, pasidalina asmeninėmis refleksijomis apie dalyvavimą pamaldose.	C3.4. Išsamiai ir su pavyzdžiais iš asmeninės patirties lygina kenesos ir ne religinių erdvių skirtumus sukauptumo aspektu, pasidalina gausiomis asmeninėmis refleksijomis apie dalyvavimą pamaldose.
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis			
D1.1. Mokytojo padedamas įvardina veiklos bendruomenės labui pavyzdžius, pamini daug tokios veiklos nuveikusį asmenį.	D1.2. Mokytojui padedant įvardina veiklos bendruomenės labui pavyzdžius, pamini, ką pats yra nuveikęs, išvardina daug bendruomenės labui nusipelnčius žmones.	D1.3. Tyrinėja veiklą bendruomenės labui, savo potencialią rolę joje, interpretuoja pavienių žmonių veiklą, kuriant istoriją, modeliuoja tolesnę karimų tautos raidą Lietuvoje.	D1.4. Tyrinėja veiklą bendruomenės labui, savo potencialią rolę joje, pateikia pavyzdžių, plačiau interpretuoja pavienių žmonių veiklą, kuriant istoriją, aiškiai pagrįsdamas modeliuoja tolesnę karimų tautos raidą Lietuvoje.
D2.1. Įvardina, kas yra ekumenizmas.	D2.2. Paskatinus diskutuoja apie (savo) santykį su tikėjimo tradicija globaliame	D2.3. Svarsto apie tikėjimą šiais laikais, diskutuoja apie (savo) santykį	D2.4. Svarsto apie tikėjimą šiais laikais, pateikia pavyzdžių, diskutuoja apie (savo)

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	pasaulyje, apibūdina ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą.	su tikėjimo tradicija globaliame pasaulyje, analizuoja ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą.	santyki su tikėjimo tradicija globaliame pasaulyje, įtraukia į pokalbį kitus, analizuoja ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą su palyginimais.
D3.1. Apibūdina globalizaciją, supranta tarnavimo ir viešpatavimo požiūrių skirtumus.	D3.2. Apibūdina globalizaciją, išvardina kelias jos keliamas problemas, supranta tarnavimo ir viešpatavimo požiūrių skirtumus.	D3.3. Tyrinėja ir diskutuoja apie globalizacijos keliamas problemas, ieško sprendimo būdų, renkasi tarnavimo, ne viešpatavimo požiūrį.	D3.4. Plačiai tyrinėja ir diskutuoja apie globalizacijos keliamas problemas, išvardina pavydžių, aiškiai formuluoja savo nuomonę, ieško sprendimo būdų, renkasi tarnavimo, ne viešpatavimo požiūrį ir pagrindžia pasirinkimą.

8.6. Pasiiekimų lygių požymiai. 11–12 klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Šventojo Rašto (ST) pažinimas			
A1.1. Cituoja vieną psalmę iš ankstesnės programos, perpasakoja vieną ST siužetą.	A1.2. Pamini ST trijų dalių struktūrą ir potencialius tekstų skirtumus, cituoja tekstą iš vienos ST dalies, konstruoja savo pasakojimą tik apie vieną ST dalį.	A1.3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, pasirinktinai cituoja ST tekstus, pagal šias citatas konstruoja savo pasakojimą apie ST.	A1.4. Tikslingai analizuoja, interpretuoja ir lygina ST tekstus trijose dalyse, savarankiškai ir gausiai cituoja ST, konstruoja išplėtotą, analitinį, su citatomis siejamą, argumentuotą savo pasakojimą apie ST.
A2.1. Žino Biblijos tekstus ir juos cituoja, karaimų religinį kalendorių apibūdina tik per laiko skaičiavimą.	A2.2. Žino Biblijos tekstus ir pasakojimus, įvardina faktą, kad juose užfiksuotos ir netiesioginės prasmės, jas supranta abstrahuotai, pamini pagrindinius karaimų religinio kalendoriaus bruožus.	A2.3. Kelia klausimus siekdamas atrasti paraleles tarp netiesioginių Biblijos tekstų ir pasakojimų prasmių ir savo gyvenimo, paaiškina karaimų religinį kalendorių.	A2.4. Kelia gausius klausimus siekdamas atrasti paraleles tarp netiesioginių Biblijos tekstų ir pasakojimų prasmių ir savo gyvenimo, pristato ir paaiškina kaip supranta šias paraleles, sieja klausimus ir aiškinimą su karaimų religiniu kalendoriumi.
A3.1. Įvardina Dešimties Dievo įsakymų turinį. Pacituoja vieną reklamos šūkį.	A3.2. Įvardina Dešimties Dievo įsakymų turinį ir kelia klausimus apie jų komunikacines intencijas, randa kelis modernios visuomenės pranešimus apie	A3.3. Analizuoja Dešimt Dievo įsakymų kaip pranešimus, randa ir lygina juos su modernios visuomenės	A3.4. Analizuoja Dešimt Dievo įsakymų kaip pranešimus, randa gausių modernios visuomenės transliuojamų pranešimų apie moralę įvairiose terpėse, juos išsamiai,

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	morale (pvz. iš reklamos ir iš matyto filmo).	įvairiose terpėse transliuojamais pranešimais apie morale.	argumentuotai ir kryptingai palygina.
B. Tikėjimo turinio pažinimas			
B1.1. Pamini po vieną islamo ir judaizmo bruožą, pamini vieną dabarties karaimų kultūros asmenybę.	B1.2. Pamini kelis judaizmo ir islamo bruožus, pristato vieną iškilų dabar gyvenančią karaimų kultūros asmenybę, paskatinus apibūdina kelis karaimų tautos ir tikėjimo istorijos faktus.	B1.3. Aptaria ir paaiškina karaimų tikėjimo santykį su judaizmu ir islamu, pristato iškilias dabar gyvenančias karaimų asmenybes, apibūdina savo santykį su karaimų tautos ir tikėjimo istorija.	B1.4. Aptaria ir išsamiai paaiškina karaimų tikėjimo santykį su judaizmu ir islamu, komentuoja su pavyzdžiais, pristato savo nuomonę, plačiai pristato kelias iškilias dabar gyvenančias karaimų asmenybes, per pavyzdžius ir interaktyvų pokalbį su klase apibūdina savo santykį su karaimų tautos ir tikėjimo istorija.
B2.1. Pamini Možę, pamini faktą, kad pamaldose ir namie tikintieji gieda.	B2.2. Išvardina kelis ST pranašus, pamini Možę ir jį apibūdina. Pamini, kad pamaldose daug giedama.	B2.3. Apibūdina Dievo apraiškos formas pranašams (ypač Mozei); interpretuoja garso ir muzikos vietą tikėjime.	B2.4. Išsamiai ir su pavyzdžiais apibūdina Dievo apraiškos formas pranašams, Mozei, geba apibūdinti garso ir muzikos vietą tikėjime, palyginant įvairius tikėjimus
B3.1. Supranta, kad kai kurie jo gyvenimo įvykiai gali būti interpretuojami kaip Dievo meilės jam ženklai.	B3.2. Įvardina tam tikrus įvykius, kuriuos paskatinus supranta kaip Dievo meilės jam ženklus.	B3.3. Supranta, įvardina ir palygina Dievo meilės jam ženklus, gautus anksčiau ir dabar, analizuoja juos per tikėjimo prizmę.	B3.4. Išsamiai nusako, įvairiais bruožais apibūdina įvykius, kuriuos supranta kaip Dievo meilės jam ženklus, prisimena ankstesnes patirtis, analizuoja, kaip tokių ženklų supratimas per tikėjimo ir netikėjimo prizmę gali keisti jo paties gyvenimą.
C. Bendruomenė ir liturgija			
C1.1. Išvardina, kad yra metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginiai ciklai.	C1.2. Išvardina metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginius ciklus. Išvardina kitus jo gyvenimą įtakojančius analogiškus ciklus.	C1.3. Analizuoja metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginių ciklų svarbą, svarsto, kaip cikliškumo aspektai įtakoja jo gyvenimą.	C1.4. Išsamiai analizuoja ir lygina metų, mėnesio, savaitės ir dienos liturginius ciklus, pateikia pavyzdžių, paaiškina, kaip supranta cikliškumą.
C2.1. Pamini kai kurias asmenines ir bendruomenines maldas.	C2.2. Pamini savo mėgiamas asmenines ir bendruomenines maldas, pamini savo mėgiamą paraliturginę giesmę.	C2.3. Tyrinėja savo mintis asmeninėje ir bendruomeninėje maldoje, mokosi	C2.4. Kryptingai tyrinėja savo mintis asmeninėje ir bendruomeninėje maldoje, mokosi mintinai ir gieda kelias

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		mintinai naujos (pasirinktos iš kelių) paraliturginės giesmės žodžius.	paraliturgines giesmes, analizuoja jų tekstus.
C3.1. Pamini faktą, kad vyrai ir moterys kenesoje meldžiasi atskirai.	C3.2. Pamini reikalavimą vyrams ir moterims kenesoje melstis atskirai, pamini tradicinę nuostatą, kad kenesoje vyksta tik pamaldos ir jungtusių ceremonijos.	C3.3. Paaiškina reikalavimą pamaldose vyrams ir moterims melstis atskirai, pasidalina refleksijomis apie kenesos šventumą ir potencialią galimybę joje rengti ne religinius renginius bei apie skaitmeninių priemonių panaudojimą kenesoje.	C3.4. Argumentuotai paaiškina reikalavimą pamaldose vyrams ir moterims melstis atskirai, pateikia pavyzdžių ir savo išsamių paaiškinimų apie potencialią galimybę kenesoje rengti ne religinius renginius bei apie skaitmeninių priemonių panaudojimą kenesoje.
D. Moralė/etika - žmogus ir pasaulis			
D1.1. Mokytojo padedamas įvardina vieną konkretų veiklos bendruomenės labai norą.	D1.2. Pamini, ką galvoja nuveikti bendruomenės labai, mokytojui padedant įvardina vieną veiksmą, kuris padėtų išlaikyti karaimų bendruomenės Lietuvoje gyvavimą.	D1.3. Tyrinėja savo galimą rolę bendruomenėje, norą bendruomenės labai ką nors nuveikti, modeliuoja konkrečių veiksmų poreikį siekiant išlaikyti karaimų bendruomenės Lietuvoje gyvavimą.	D1.4. Plačiai, su pavyzdžiais tyrinėja savo galimą rolę bendruomenėje, išsamiai, argumentuotai modeliuoja konkrečių veiksmų poreikį siekiant išlaikyti karaimų bendruomenės Lietuvoje gyvavimą.
D2.1. Įvardina, kas yra ekumenizmas.	D2.2. Paskatinus apibūdina ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą, pamini vieną teigiamą šios krypties bruožą	D2.3. Analizuoja ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą, svarsto, kaip šis dialogas gali padėti išlaikyti karaimų tikėjimą.	D2.4. Išsamiai, su pavyzdžiais analizuoja ekumenizmą ir tarpreliginį dialogą, pateikia konkrečių pavyzdžių, kaip šis dialogas gal padėti išlaikyti karaimų tikėjimą
D3.1. Pamini globalizacijos ir skaitmenizavimo keliamus iššūkius.	D3.2. Pamini globalizacijos ir skaitmenizavimo keliamus iššūkius, įvardina jų pozityvias ir negatyvias savybes.	D3.3. Tyrinėja ir diskutuoja apie globalizacijos bei skaitmenizavimo keliamus iššūkius, analizuoja jų pozityvias savybes santykyje su karaimų tikėjimu ir tikėjimu apskritai.	D3.4. Išsamiai tyrinėja, diskutuoja pateikdamas pavyzdžių apie globalizacijos keliamus iššūkius, inicijuoja diskusiją apie jų pozityvias savybes santykyje su karaimų tikėjimu ir tikėjimu apskritai.